

Maturitná skúška 2017

**Správa
o výsledkoch externej časti
a písomnej formy internej časti
maturitnej skúšky**

zo slovenského jazyka a literatúry

Mgr. Alžbeta Palacková
Mgr. Tomáš Ficek
Ing. Jana Kostolanská, PhD.
PaedDr. Janka Kurajová Stopková, PhD.
Mgr. Martina Pigová

Bratislava 2017

Obsah

Vysvetlivky	3
Úvod.....	4
1 Charakteristika testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	5
2 Výsledky testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	7
2.1 Úspešnosť testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	7
3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	13
3.1 Súhrnné charakteristiky položiek.....	13
3.2 Oblasti testu	14
3.2.1 Čítanie s porozumením	15
3.2.2 Jazyk	19
3.2.3 Literatúra.....	35
4 Vyhodnotenie PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	43
4.1 Výber tém	43
4.2 Úspešnosť PFIČ	46
Záver.....	48
Použitá literatúra	53

Vysvetlivky

MS	– maturitná skúška
EČ	– externá časť (maturitnej skúšky)
PFIČ	– písomná forma internej časti (maturitnej skúšky)
ÚFIČ	– ústna forma internej časti (maturitnej skúšky)
GYM	– gymnáziá
SOŠ	– stredné odborné školy
SŠ	– stredné školy
N	– veľkosť štatistického súboru, počet žiakov
BA	– Bratislavský kraj
TT	– Trnavský kraj
TN	– Trenčiansky kraj
NR	– Nitriansky kraj
ZA	– Žilinský kraj
BB	– Banskobystrický kraj
PO	– Prešovský kraj
KE	– Košický kraj
Sig.	– obojstranná signifikancia, štatistická významnosť
SJL17	– označenie testu zo slovenského jazyka a literatúry
P. Bis.	– Point Biserial, parameter medzipoložkovej korelácie
r	– korelačný koeficient, koeficient vecnej signifikancie
položka (testová)	– príklad, úloha, otázka v teste určená na riešenie a hodnotená (0, 1) v hrubom skóre
Np	– národný priemer
Obťažnosť	– označuje obťažnosť testových položiek v zástupnom variante 3011
Obťažnosť 2	– označuje obťažnosť testových položiek v zástupnom variante 3715
ÚVO	– úloha s výberom odpovede
ÚKO	– úloha s krátkou odpoveďou
w	– náročnosť úlohy

Úvod

Dňa 14. marca 2017 sa na stredných školách s vyučovacím jazykom slovenským a ukrajinským uskutočnil riadny termín externej časti maturitnej skúšky a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky zo slovenského jazyka a literatúry (SJL).

Cieľom externej časti (EČ) a písomnej formy internej časti (PFIČ) maturitnej skúšky (MS) je overiť a zhodnotiť tie vedomosti a zručnosti maturantov, ktoré nie je možné overiť v dostatočnej miere v ústnej forme internej časti (ÚFIČ) MS. Vysoká objektivita a validita skúšky zaručuje porovnateľné výsledky pre žiakov z celého Slovenska.

Správa dokladuje korektnosť a exaktnosť maturitnej skúšky a spracovania jej výsledkov. Prvá kapitola správy prináša charakteristiku testu, jeho štruktúru.

V kapitole *Výsledky* predkladáme informácie o psychometrických charakteristikách testu, kvantifikujeme štatistický súbor a prezentujeme možné faktory rozdielnosti výkonov v EČ MS prostredníctvom základných štatistických charakteristík testu, distribúcie úspešnosti žiakov a výsledky spracované podľa vybraných triediacich znakov. Údaje o počtoch žiakov sú členené z hľadiska územného, zriaďovateľa školy, druhu školy, pohlavia a známky.

Kapitola *Interpretácia výsledkov* prináša položkovú analýzu, oboznamuje s celkovou úspešnosťou testu a žiakov v čítaní s porozumením (čitateľskej gramotnosti) a v jednotlivých oblastiach jazykovedy a literatúry. Pri interpretácii a hodnotení výsledkov sme vychádzali zo správy *EČ MS 2017. Správa zo štatistického spracovania testu slovenský jazyk a literatúra* (Kostolanská, J., Pigová, M., 2017). V správe sa odvolávame na variant testu 3011 a Kľúč správnych odpovedí prislúchajúci k tomuto variantu. Na internetovej stránke www.nucem.sk je zverejnený variant testu EČ s kódom 3011.

Výsledky PFIČ interpretujeme v poslednej kapitole, kde hodnotíme výber tém, resp. žánrov a úspešnosť. Vychádzali sme zo správy *PFIČ MS 2017. Správa zo štatistického spracovania PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry* (Ficek, T., Kostolanská, J., Kurajová Stopková, J., 2017).

V Závere sumarizujeme štatistické zistenia, hodnotenie výkonov populačného ročníka a meracieho nástroja, rovnako na základe analýzy a porovnania výsledkov testov EČ MS za posledných osem rokov prinášame stručný prehľad problematických oblastí či javov v rámci učiva zo SJL.

1 Charakteristika testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Cieľom testu bolo preveriť pomocou produktívnych kontextualizovaných úloh, ako žiak zvládol rozsah učiva predpísaný cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti absolventa strednej školy, preveriť schopnosť žiaka čítať rôzne typy textov s porozumením a pracovať s textom.

Test bol určený maturantom všetkých druhov stredných škôl, ktorí sa pripravovali na maturitnú skúšku zo slovenského jazyka a literatúry. Rešpektoval vyhlášku o ukončovaní štúdia na stredných školách v znení neskorších predpisov a obsahom a úrovňou náročnosti zodpovedal Cieľovým požiadavkám na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry. Zohľadňoval predpísaný čas 100 minút, určený na trvanie testovania a predpísané bodové hodnotenie úloh, kde každá úloha mala váhu 1 bodu, spolu 64 bodov.

Test obsahoval 8 východiskových textov rôznej dĺžky a 64 testových úloh. Ku každému autentickému, prípadne upravenému textu sa viazal súbor ôsmich otázok, z ktorých päť bolo uzavretých s alternatívnou možnosťou odpovede (výber odpovede zo štyroch možností, z ktorých len jedna bola správna) a tri otvorené, doplňovacie, ktoré vyžadovali krátku odpoveď.

Texty boli obsahovo zamerané na témy vymedzené cieľovými požiadavkami, písané pre širokú verejnosť a spadajúce do rámca žiakových skúseností. Obsahovali literárne ukážky, citácie, všeobecné témy, s ktorými sa žiaci stretávajú v každodennom živote, vyhovovali rozsahu vedomostí a skúseností žiakov.

V teste sa overovali vedomosti a zručnosti zamerané na celkové porozumenie textu, osvojenie si literatúry, teórie literatúry, literárnej histórie, fonetiky, ortografie, morfológie, lexikológie, syntaxe, štylistiky a komunikácie v rozsahu cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov zo SJL. Testové úlohy boli viazané na kontext, vychádzali z 2 publicistických textov, 1 náučného textu, z 3 textov zo slovenskej a 2 textov zo svetovej umeleckej literatúry. V rámci umeleckých textov boli zastúpené všetky literárne druhy. Úlohy k jednotlivým textom v teste boli zoradené podľa náročnosti od najľahších po najťažšie, a to:

- úlohy na reprodukciu a jednoduché myšlienkové operácie (porozumenie, priraďovanie, zoraďovanie, triedenie, porovnávanie, jednoduchá aplikácia), $w = 1$,
- úlohy vyžadujúce zložitejšie myšlienkové operácie (analýza, syntéza, indukcia, dedukcia, vysvetľovanie, hodnotenie, dokazovanie, overovanie), $w = 2$,
- úlohy vyžadujúce tvorivý prístup (tvorba hypotézy, zložitejšia aplikácia, riešenie problémových situácií, objavovanie nových myšlienok a vzťahov), $w = 3$.

Administrácia testov bola realizovaná podľa vopred stanoveného harmonogramu a organizačných pokynov na všetkých školách súčasne. Dopoludnia sa písala EČ MS

a popoludní PFIČ MS. Administrátormi testov boli interní učitelia školy. Počas administrácie testov a pri hodnotení úloh s krátkou odpoveďou EČ MS externý dozor vykonávali pedagogickí zamestnanci z iných škôl – predsedovia predmetových maturitných komisií a predseda školskej maturitnej komisie.

Časť maturantov si mohla zvoliť formu testovania – papierovú alebo elektronickú. V prípade elektronického testovania sa žiaci dozvedeli svoj predbežný výsledok po skončení testovania a odoslanií odpovedí do systému E-test.

Žiaci, ktorí absolvovali papierové testovanie, písali odpovede úloh EČ MS na odpoveďové hárky. Originály škola odoslala na centrálnu vyhodnotenie, kópie zostali v škole.

Hodnotiteľmi úloh s krátkou odpoveďou EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry boli interní učitelia menovaní riaditeľom školy, ktorí hodnotili podľa centrálne vypracovaných Pokynov na hodnotenie a podľa Kľúča správnych odpovedí. Hodnotiteľmi otvorených úloh v elektronickej forme testovania boli predmetoví koordinátori NÚCEM, pričom na priebeh hodnotenia dozeral menovaný predseda predmetovej maturitnej komisie.

2 Výsledky testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Do testovania v predmete slovenský jazyk a literatúra sa zapojilo 36 806 žiakov zo 663 škôl. Na papierovej forme testovania sa zúčastnilo 95,2 % stredoškolákov, elektronickú formu si zvolilo 4,8 % maturantov. Najviac škôl bolo z Prešovského a Bratislavského kraja, najmenej z Trnavského kraja. Štátne školy z celkového počtu tvorili 73,3 %, súkromné školy 16,9 % a cirkevné školy 9,8 %. Gymnáziá boli zastúpené 30,6 % a SOŠ a konzervatóriá 69,4 %. Dievčat sa na EČ MS zo SJL zúčastnilo o 786 viac ako chlapcov.

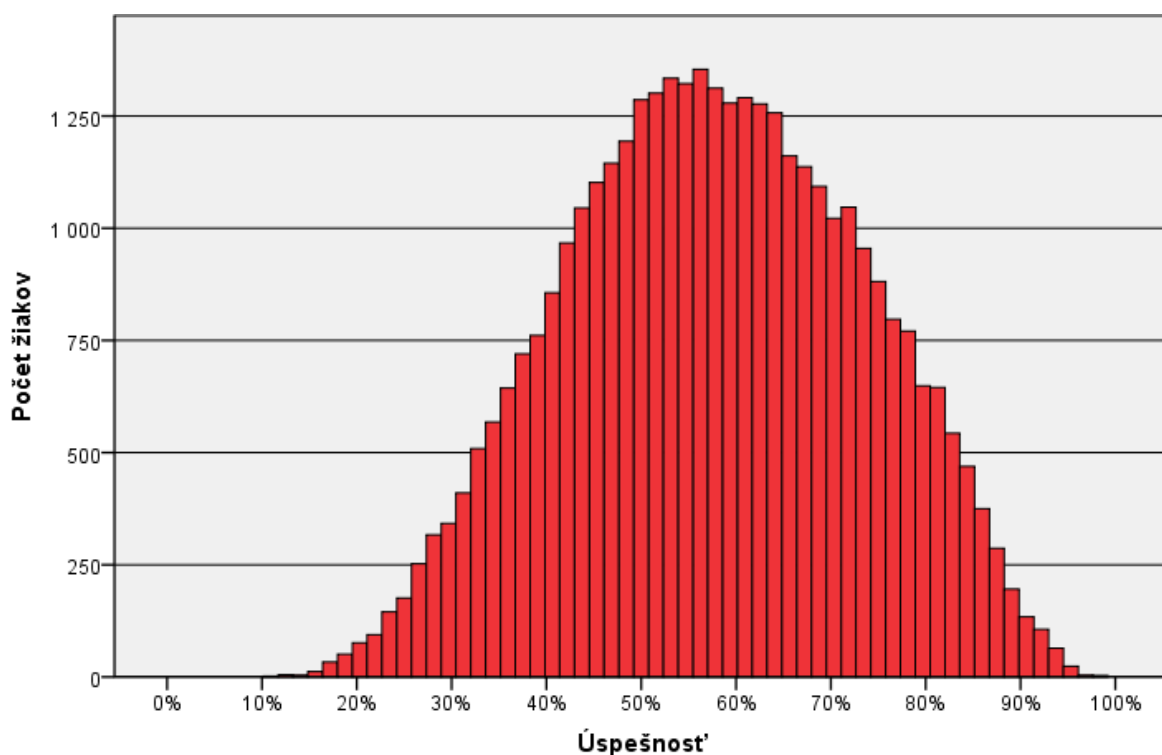
2.1 Úspešnosť testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Úspešnosť žiaka definujeme ako percentuálny podiel bodov za položky, ktoré žiak správne zodpovedal (hrubé skóre) z maximálneho počtu bodov 64, pričom za každé úspešné riešenie, bez ohľadu na skutočnú obtiažnosť úlohy, získal riešiteľ jeden bod.

V teste EČ MS zo SJL dosiahli žiaci priemernú úspešnosť 57,6 %. Žiaden žiak nedosiahol maximálnu úspešnosť 100 %, minimálnu úspešnosť 3,1 % dosiahol jeden žiak.

Tab. 1 Výsledné psychometrické charakteristiky percentuálnej úspešnosti testu

	Test SJL
Počet testovaných žiakov	36 806
Maximum	98,4
Minimum	3,1
Priemer	57,6
Štandardná odchýlka	15,6
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	0,1
Cronbachovo alfa	0,88

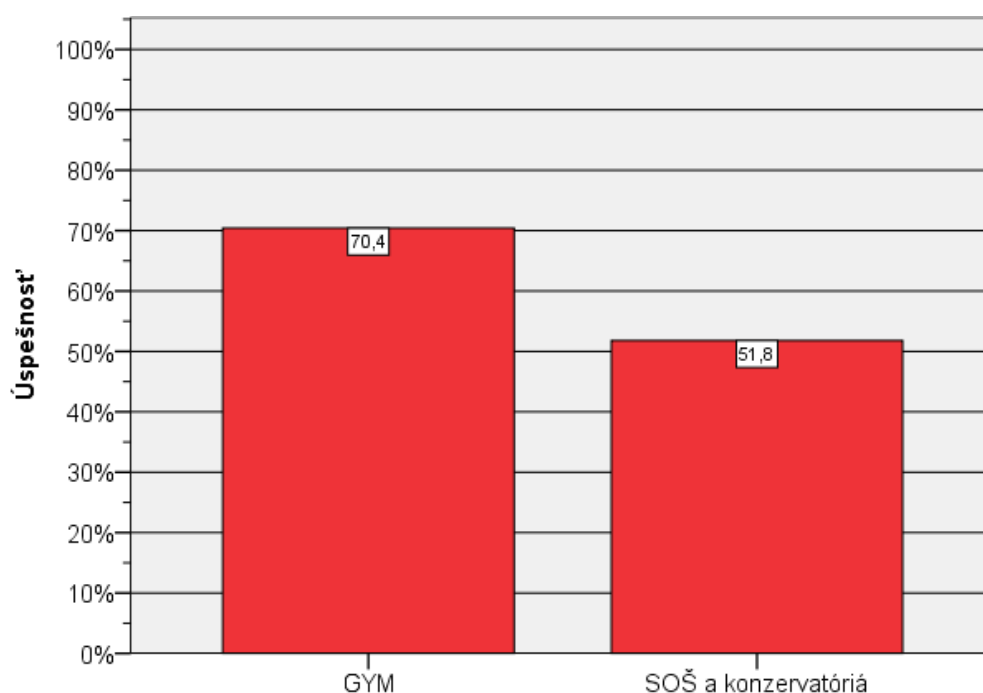
Obr. 1 Výsledný histogram rozdelenia početností percentuálnych úspešností v teste

Relatívne symetricky rozložený histogram testu ukazuje normálne rozloženia dát. Histogram je od stredu grafu mierne posunutý doprava, z čoho možno usudzovať, že test zo SJL bol pre testovanú populáciu primerane náročný až mierne ľahší. Spôľahlivosť merania (reliabilita testu) určená hodnotou Cronbachovho alfa 0,88 je vysoká.

Úspešnosť podľa formy testovania

V teste zo slovenského jazyka a literatúry neboli zistené vecne významné rozdiely v úspešnosti podľa formy testovania, resp. administrácie. Žiaci, ktorí test písali elektronickou formou, dosiahli úspešnosť 62,2 %, žiaci, ktorí písali papierovú formu, dosiahli úspešnosť 57,3 %. Vyvodzovať ďalšie závery je vzhľadom na nepomer počtu žiakov v oboch skupinách irelevantné.

Úspešnosť podľa druhu školy

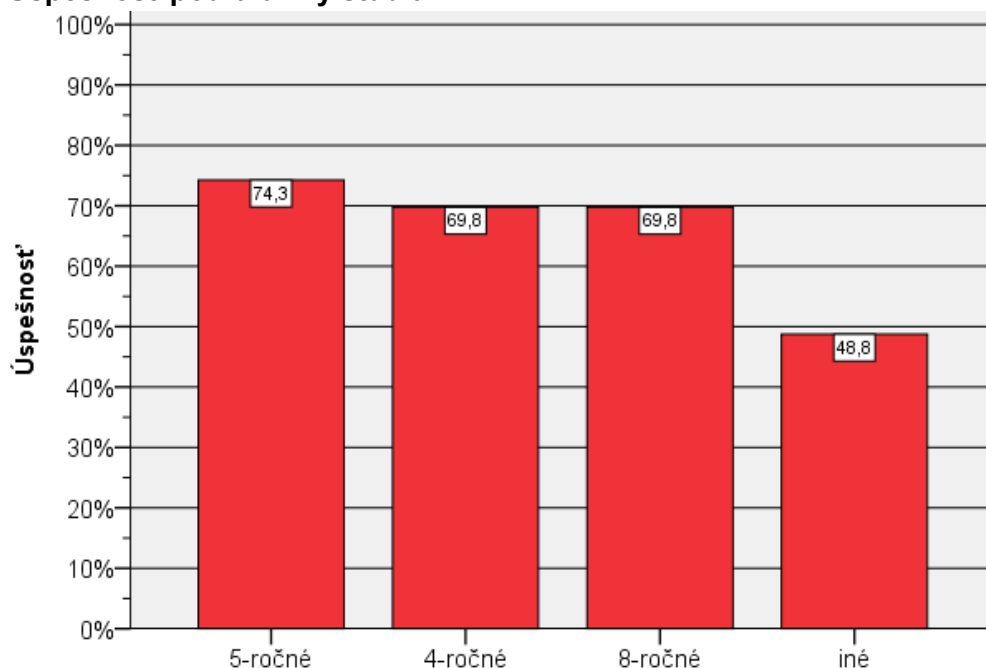
Obr. 2 Úspešnosť podľa druhu školy

Z hľadiska druhu škôl boli úspešnejšie gymnáziá s priemernou úspešnosťou 70,4 %. Ostatné stredné školy dosiahli priemernú úspešnosť 51,8 %, rozdiel je na úrovni silnej vecnej signifikancie. Pretrvávajúci rozdiel v úspešnosti v neprospech SOŠ a konzervatórií dokumentuje tabuľka č. 2. Rozdiely medzi úspešnosťou žiakov GYM a žiakov ostatných SŠ sú vo všetkých uvedených rokoch na úrovni silnej vecnej významnosti.

Tab. 2 Rozdiely v priemernej úspešnosti podľa druhu školy v rokoch 2009 – 2017 (v %)

Rok	GYM	SOŠ	rozdiel
2017	70,4	51,8	18,6
2016	66,1	46,4	19,7
2015	66,1	44,8	21,3
2014	74,6	56,4	18,2
2013	72,8	56,3	16,5
2012	70,7	53,5	17,2
2011	73,8	57,1	16,7
2010	70,2	56,1	14,1
2009	74,3	57,4	16,9

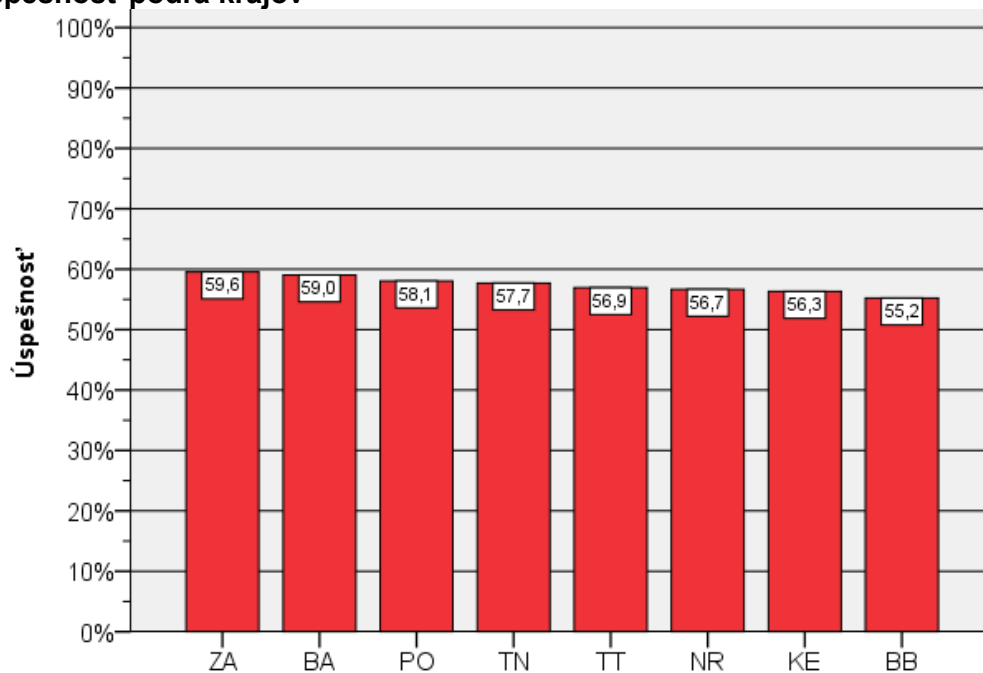
Úspešnosť podľa dĺžky štúdia

Obr. 3 Priemerné úspešnosti žiakov gymnázií podľa dĺžky štúdia

Zistené rozdiely vo výsledkoch žiakov jednotlivých typov gymnázií neboli vecne významné.

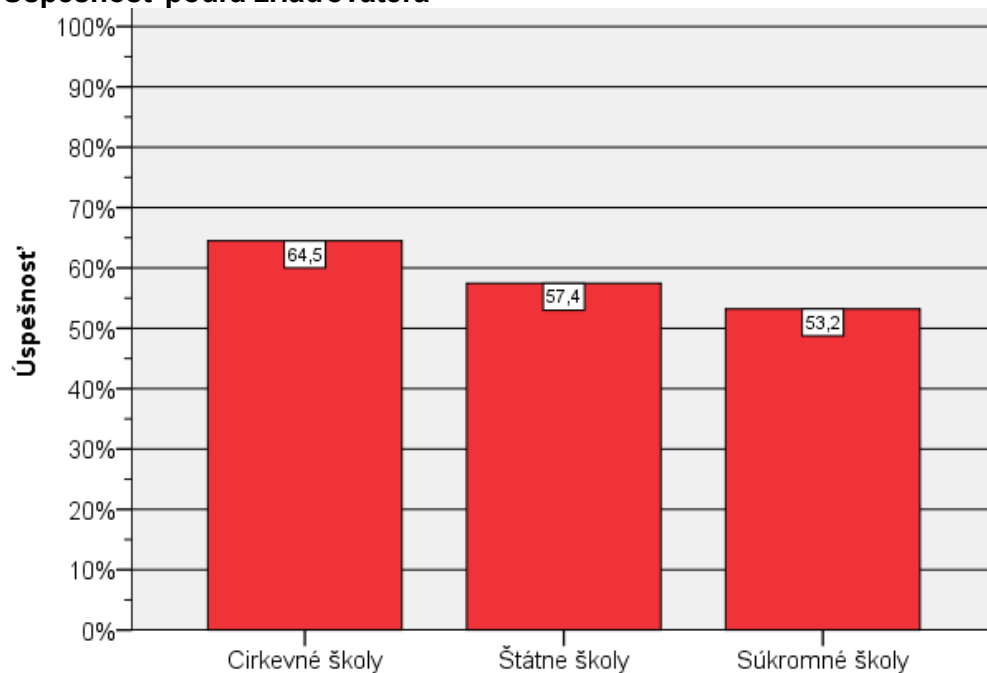
Úspešnosť podľa krajov

Obr. 4 Úspešnosť podľa krajov

Rozdiel najúspešnejšieho Žilinského kraja a ostatných krajov sa pohybuje od 0,6 % po 4,4 %, pričom tieto rozdiely nie sú vecne významné.

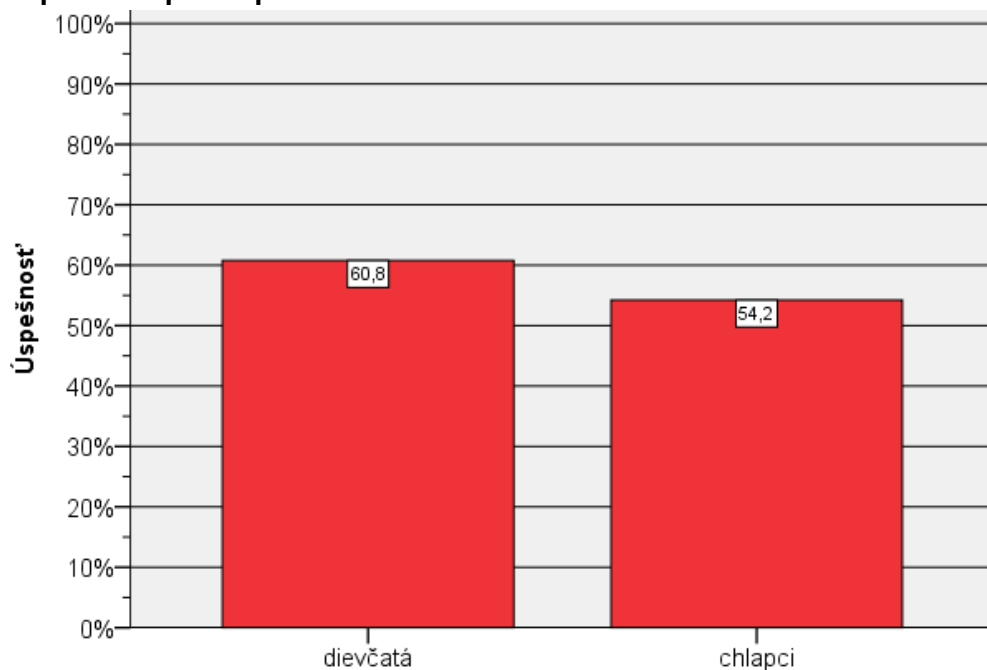
Úspešnosť podľa zriaďovateľa

Obr. 5 Úspešnosť podľa zriaďovateľa

Rozdiel medzi súkromnými a cirkevnými školami v prospech cirkevných škôl bol významný na úrovni strednej vecnej signifikancie.

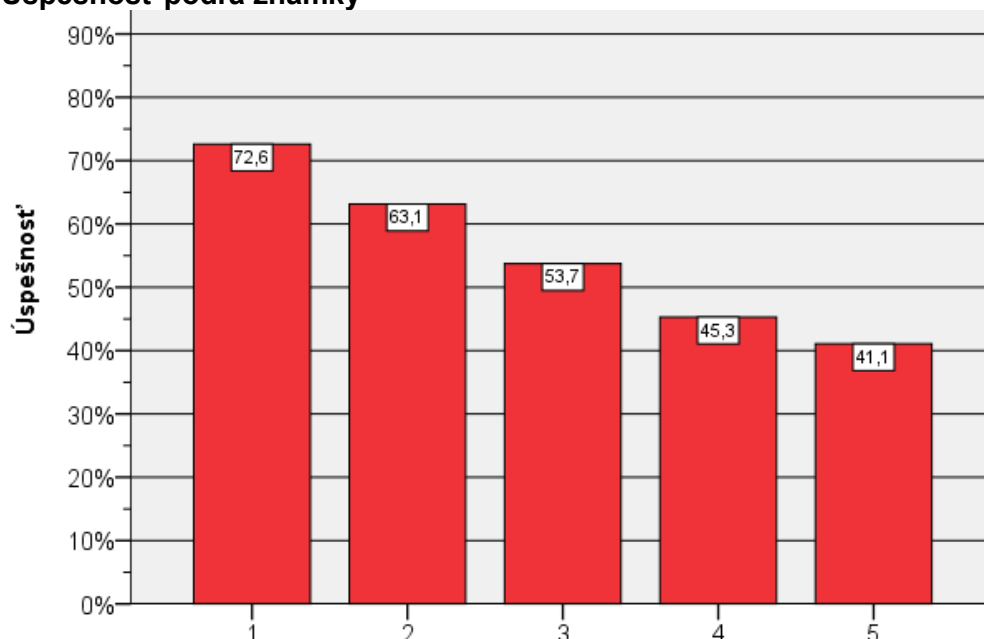
Úspešnosť podľa pohlavia

Obr. 6 Úspešnosť podľa pohlavia

Dievčatá boli v teste úspešnejšie, zistený rozdiel bol mierne vecne významný, celkovo možno skonštatovať, že test zo SJL nediskriminoval žiakov podľa pohlavia.

Úspešnosť podľa známky

Obr. 7 Úspešnosť podľa známky

Priemerná známka testovaného súboru žiakov bola 2,7. Hodnota korelačného koeficientu medzi známkou a dosiahnutou úspešnosťou v teste je silná ($r = -0,599$).

Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou alebo rovnou 33 %

Tab. 3 Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou alebo rovnou 33 %

		Pohlavie		Spolu
		chlapci	dievčatá	
Druh školy	GYM	36	21	57
	SOŠ a konzervatóriá	1 489	882	2 371
Spolu		1 525	903	2 428

V teste EČ MS zo SJL hranicu viac ako 33 %, ktorá je podmienkou úspešného zvládnutia testu, nedosiahlo 2 428 žiakov (6,6 %), z toho bolo 57 žiakov z gymnázií a 2 371 žiakov z ostatných stredných škôl.

3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Pri interpretácii a hodnotení výsledkov sme vychádzali zo štatistického spracovania výsledkov testu zo SJL (Kostolanská, Pigová, 2017). Pri položkách s uzavretou odpoveďou môžeme vychádzať z analýzy distraktorov zo štatistickej správy. Otázky s otvorenou odpoveďou môžeme len komentovať vzhľadom na to, že pri počte 36 806 žiakov, ktorí sa zúčastnili na maturitnej skúške, nie je možné fyzicky zistiť odpovede žiakov zo všetkých odpoveďových hárkov, čo je nevyhnutné pre podrobnú interpretáciu a hodnotenie. Interpretácii a hodnoteniu výsledkov sme podrobili niekoľko položiek testu z každej oblasti.

3.1 Súhrnné charakteristiky položiek

Ak má položka niektoré nevyhovujúce ukazovatele, sú ich hodnoty v tabuľkách zvýraznené. Veľmi ľahká položka je v stĺpci obťažnosť podfarbená oranžovou farbou, veľmi ťažká žltou (v tohtoročnom teste takáto položka nie je), nižšia citlivosť je zvýraznená zelenou, nižšia hodnota *P. Bis.* je v poslednom stĺpci tabuľky vyznačená žltou farbou. Položky č. 49 a 53 boli na základe rozhodnutia predmetovej validačnej komisie prebodované (testovaným žiakom za obidve položky bolo pridelené po 1 bode), takže pri nich nie sú uvedené údaje o citlivosti ani o korelácii položky so zvyškom testu (podfarbené modrou).

Tab. 4 Súhrnné charakteristiky položiek 1 – 32

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Korelácia medzi položkou a zvyškom testu
1	51,8	38,7	,0	,1	,1	,23
2	25,6	37,3	,0	,2	,2	,27
3	78,2	30,4	,0	,1	,1	,22
4	36,9	14,1	,0	,2	,2	,06
5	73,6	42,4	,0	,2	,2	,30
6	24,9	47,2	,0	1,7	1,7	,35
7	57,1	43,2	,0	1,4	1,4	,27
8	70,9	45,8	,0	9,1	9,1	,32
9	69,2	26,6	,0	,3	,3	,15
10	85,6	27,9	,0	,1	,1	,25
11	66,2	55,4	,0	,4	,4	,38
12	81,6	45,9	,0	,1	,1	,39
13	43,4	59,6	,0	,5	,5	,39
14	36,7	71,1	,0	9,7	9,7	,48
15	55,3	65,4	,0	5,3	5,3	,43
16	71,4	57,5	,0	4,6	4,6	,41
17	49,1	55,1	,0	1,0	1,0	,34
18	31,6	40,0	,0	,2	,2	,27
19	52,5	20,0	,0	,5	,5	,09
20	82,5	40,2	,0	,4	,4	,34
21	55,9	63,5	,0	,8	,8	,42

22	72,8	54,4	,0	5,7	5,7	,40
23	56,4	47,5	,0	1,8	1,8	,30
24	26,0	54,4	,0	10,6	10,6	,40
25	44,2	49,1	,0	,6	,6	,32
26	24,5	8,3	,0	,3	,3	,02
27	69,9	43,2	,0	,3	,3	,29
28	53,3	42,0	,0	,5	,5	,25
29	37,9	44,6	,0	,9	,9	,27
30	35,5	40,7	,0	8,7	8,7	,25
31	56,8	67,2	,0	11,8	11,8	,45
32	82,3	33,0	,0	1,5	1,5	,28

Tab. 5 Súhrnné charakteristiky položiek 33 – 64

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiachnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Korelácia medzi položkou a zvyškom testu
33	65,9	35,2	,0	,2	,2	,22
34	49,5	41,7	,0	,3	,3	,24
35	58,5	63,8	,0	,4	,4	,43
36	47,6	53,0	,0	,5	,5	,33
37	76,2	44,0	,0	,5	,5	,33
38	46,9	70,0	,0	16,6	16,6	,47
39	49,5	45,1	,0	5,1	5,1	,28
40	86,5	28,1	,0	2,5	2,5	,26
41	41,0	19,7	,0	,4	,4	,09
42	60,8	54,6	,0	1,3	1,3	,36
43	64,1	31,6	,0	,3	,4	,19
44	68,7	48,3	,0	,5	,5	,33
45	80,0	53,5	,0	,3	,3	,44
46	54,8	27,4	,0	1,0	1,0	,15
47	63,1	59,5	,0	8,3	8,3	,40
48	58,2	74,5	,0	14,2	14,2	,51
49	100,0	,0	,0	,5	,6	.
50	69,4	42,8	,0	,3	,3	,29
51	82,7	27,0	,0	,4	,5	,22
52	40,1	47,5	,0	,6	,7	,30
53	100,0	,0	,1	,7	,7	.
54	55,2	41,8	,1	7,4	7,5	,25
55	51,9	41,6	,1	11,9	11,9	,25
56	71,8	48,4	,1	5,9	6,0	,34
57	30,6	38,3	,2	1,0	1,2	,25
58	68,9	47,0	,2	,7	,9	,33
59	80,4	39,7	,2	,3	,5	,32
60	50,8	51,3	,2	,3	,5	,31
61	36,4	49,4	,3	,7	1,0	,32
62	42,7	82,9	6,9	15,8	22,6	,58
63	31,3	55,6	8,8	2,5	11,3	,38
64	35,9	66,8	8,8	10,8	19,6	,46

3.2 Oblasti testu

Test z hľadiska úspešnosti môžeme interpretovať v dvoch rovinách:

1. úspešnosť podľa jednotlivých oblastí,
2. úspešnosť žiakov v jednotlivých úlohách.

Testové úlohy je možné z tematického hľadiska rozdeliť do troch oblastí:

1. čítanie s porozumením: čitateľská gramotnosť zameraná aj na analýzu a interpretáciu textov,
2. jazyk: lexikológia, morfológia, štylistika, syntax, zvuková stránka jazyka, pravopis, komunikácia, práca s informáciami,
3. literatúra: literárna história, literárna teória.

Tab. 6 Úlohy zaradené do jednotlivých oblastí

Slovenský jazyk a literatúra	3011 – zaradenie do oblastí
Čítanie s porozumením	1, 5, 9, 19, 31, 32, 33, 34, 38, 39, 41, 46, 48, 50, 51, 54, 57, 58, 59, 61
Lexikológia	11, 12, 21, 26, 47, 48, 64
Morfológia	2, 7, 17, 18, 20, 24, 29, 43, 44, 45, 47, 53, 60
Štylistika	15, 63, 64
Syntax	4, 6, 8, 14, 42, 52
Zvuková stránka jazyka	3, 10, 16, 60
Pravopis	23, 49
Komunikácia	62
Práca s informáciami	13
Literárna história	25, 27, 28, 30, 36
Literárna teória	18, 22, 30, 31, 35, 37, 38, 39, 40, 50, 55, 56

Pri porovnávaní úspešnosti treba brať do úvahy aj počet úloh v jednotlivých oblastiach a ich prekrývanie sa s čítaním s porozumením.

V nasledujúcich kapitolách sa budeme venovať interpretácii úloh na základe štatistických ukazovateľov, pričom vybrané úlohy sú v jednotlivých oblastiach radené chronologicky a naším cieľom je poukázať najmä na ich obťažnosť a citlivosť.

3.2.1 Čítanie s porozumením

Priemerná úspešnosť **59,5 %** (GYM 70,6 %, ostatné SŠ 54,5 %).

Čítanie s porozumením testovalo 20 úloh, ktoré mali testovať myšlienkové operácie aplikácia a analýza. Podľa výsledkov zo štatistických údajov tri úlohy boli v pásme veľmi ľahkých položiek, skúšali schopnosť žiakov aplikovať alebo využívať informácie z textu. Ostatné položky boli svojou obťažnosťou rovnomerne rozdelené s výnimkou pásma veľmi

obťažných položiek, do ktorého nepatrila ani jedna úloha v teste. Všetky položky z tejto oblasti okrem piatich (č. 9, 19, 41, 46 a 51) vyhovujúco rozlíšili žiakov jednotlivých výkonnostných skupín.

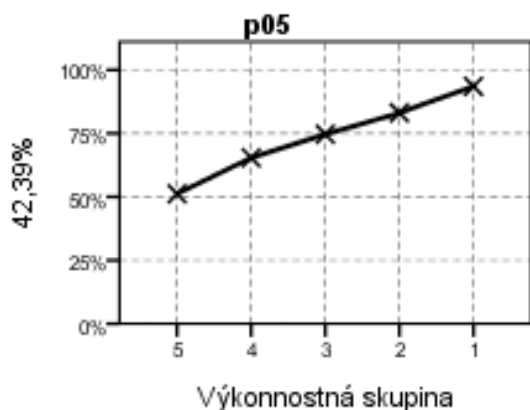
05 Ktoré tvrdenie vyplýva z ukážky 1?

- (A) Lucietta schvaľuje, že otec jej nedopraje žiadnu zábavu, pokiaľ jej nenájde gardedámu.
- (B) Margarita aj Lucietta sú spokojné, lebo si konečne užili dosýta zábavy a divadla.
- (C) Lucietta i Margarita s láskou spomínajú na matku, ktorá im dopriala aj svetské radovánky.
- (D) Margarita oceňuje u matky nielen zmysel pre životné radosti, ale aj jej nekompromisnosť.

Tab. 7 Analýza distraktorov položky 05 – s výberom odpovede

		A05	B05	C05	D05	X05
1	P. Bis.	-,13	-,12	-,21	,30	-,02
2	p	,06	,06	,14	,74	,00
3	N	1064,00	1146,00	2447,00	13058,00	33,00

Z tabuľky vyplýva, že najviac žiakov si zvolilo správnu odpoveď D. Distraktory volili žiaci celkovo v teste menej úspešní – hodnota P. Bis. je pri nich záporná.

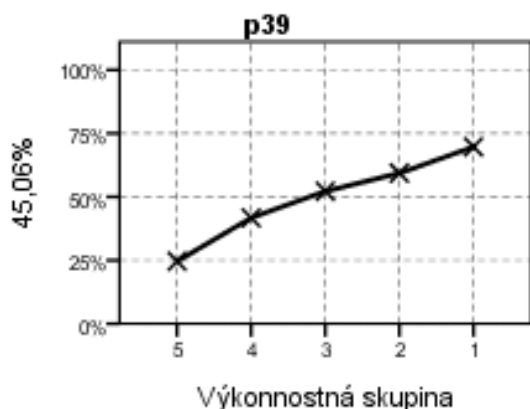
Obr. 8 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Z grafu vyplýva, že položka mala vyhovujúcu rozlišovaciu silu a dobre rozlíšila žiakov všetkých piatich výkonnostných skupín. Z hľadiska tvorby testov predstavuje táto úloha ideálnu položku na testovanie čítania s porozumením, je umiestená na začiatku testu a patrí medzi ľahké položky, ktoré majú mať do istej miery aj motivujúcu funkciu. Najmenej úspešní žiaci ju riešili s priemernou úspešnosťou pohybujúcou sa okolo 50 %, žiaci v teste

najúspešnejší s priemernou úspešnosťou cca 90 %. Pre žiakov gymnázií bola úloha veľmi ľahká, pre žiakov ostatných stredných škôl bola ľahká.

39 Vypíšte z básne *Po písmenku* prvé slovo verša, v ktorom je metaforicky naznačená konečnosť stavu/riešenia problému.

Správna odpoveď je *Kameň/kameň*.

Obr. 9 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Na základe grafu možno súdiť, že položka mala vyhovujúcu rozlišovaciu silu. Okrem čítania s porozumením si úloha pre správne riešenie vyžadovala aj znalosť literárnoteoretického pojmu metafora. Úloha patrila k stredne obťažným položkám. Pre gymnazistov bola ľahká, pre ostatných stredoškolákov stredne obťažná.

57 Podľa ukážky 8 je novela *Večne je zelený...*

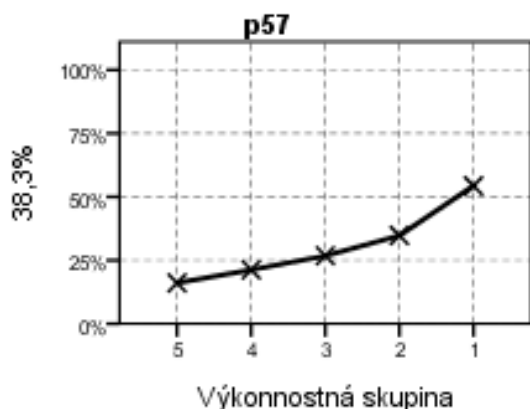
- (A) reťazou voľne pospájaných príhod.
- (B) súborom logicky nadväzujúcich príbehov.
- (C) chronologickým rozprávaním o živote hlavnej postavy.
- (D) lyrickým životopisom bývalého medzinárodného špióna.

Tab. 8 Analýza distraktorov položky 57 – s výberom odpovede

		A57	B57	C57	D57	X57
1	P. Bis.	,25	-,12	-,03	-,12	-,06
2	p	,31	,12	,30	,26	,01
3	N	5439,00	2101,00	5365,00	4627,00	212,00

Z tabuľky vyplýva, že správnu odpoveď A si volil najvyšší počet žiakov. Hodnota P. Bis. pri správnej odpovedi je nižšia. Distraktory sú volené rovnomerne, distraktor C volilo takmer toľko žiakov ako správnu odpoveď, avšak podľa zápornej hodnoty P. Bis. vidíme, že to boli

žiaci celkovo v teste menej úspešní, ktorí nepochopili formuláciu v odbornom texte: *nesústavné, asociatívne rozprávanie*.

Obr. 10 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Úloha č. 57 patrila k obťažným položkám, výraznejšie odlíšila najmä žiakov prvej výkonnostnej skupiny, ktorí ju však riešili s priemernou úspešnosťou pohybujúcou sa iba okolo 55 %. Pre gymnazistov bola úloha stredne obťažná, pre ostatných stredoškolákov obťažná.

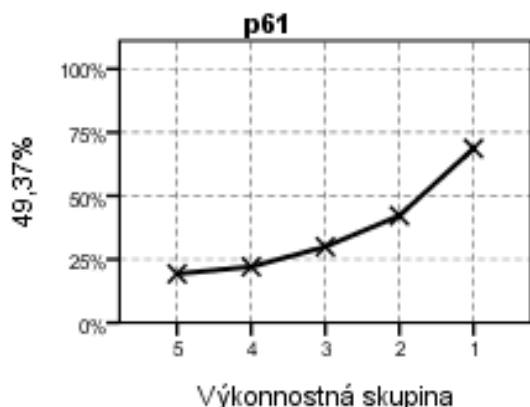
61 V ktorom slovnom spojení autor v ukážke 8 naznačil úvodzovkami posunutý význam?

- (A) „*atrapa zmontovaná z jazyka, ktorý nič neoznačuje, a predsa je reálnou silou*“
- (B) „*na rozdiel od persifláže, v ktorej je vždy prítomný moment paródie...*“
- (C) „*životného príbehu*“
- (D) „*... bez smiechu.*“

Tab. 9 Analýza distraktorov položky 61 – s výberom odpovede

		A61	B61	C61	D61	X61
1	P. Bis.	-,11	-,16	,32	-,11	-,05
2	p	,34	,16	,36	,13	,01
3	N	5953,00	2849,00	6463,00	2295,00	186,00

Analýza distraktorov nám ukazuje, že najviac volený distraktor A si podľa zápornej hodnoty P. Bis. volili žiaci celkovo v teste menej úspešní. 36 % maturantov zvolilo správnu odpoveď C, pričom správne prepojili vedomosti o používaní úvodzoviek s čítaním s porozumením a rozpoznali distraktory obsahujúce citovaný text. Jedine správna odpoveď C neobsahovala citát literárneho vedca, ale bola ironickým vyjadrením autora textu ukážky.

Obr. 11 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Z grafu možno vyčítať, že posledná uzavretá úloha v teste vyhovujúco rozlíšila žiakov hlavne prvých troch výkonnostných skupín, pričom žiaci 4. a 5. skupiny ju riešili s priemernou úspešnosťou okolo 20 %. Pre gymnazistov bola úloha stredne obťažná, pre ostatných maturantov bola obťažná.

3.2.2 Jazyk

Priemerná úspešnosť **55,4 %** (GYM 69,5 %, ostatné SŠ 49,1 %).

V **lexikológii** bolo špecifickým cieľom všetkých 7 položiek aplikovať vedomosti z lexikológie. Mali testovať myšlienkovú operáciu aplikáciu a ich predpokladaný stupeň náročnosti bol 2. Podľa štatistických výsledkov patrila jedna medzi obťažné položky, dve sa zaradili medzi stredne obťažné položky, dve medzi ľahké a jedna medzi veľmi ľahké položky. Všetky okrem č. 26 mali vyhovujúcu citlivosť.

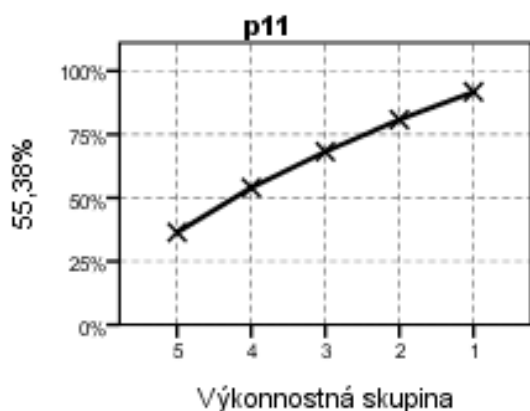
11 V ktorej možnosti sa nachádza združené pomenovanie?

- (A) *vlastný byt*
- (B) *finančný plán*
- (C) *cielené sporenie*
- (D) *najrýchlejšie riešenie*

Tab. 10 Analýza distraktorov položky 11 – s výberom odpovede

		A11	B11	C11	D11	X11
1	P. Bis.	-,20	,38	-,16	-,23	-,04
2	p	,09	,66	,15	,09	,00
3	N	1519,00	11756,00	2717,00	1678,00	77,00

V tabuľke vidíme, že 66 % žiakov si zvolilo správnu odpoveď B. Položka vyšla ako ľahká, no napriek tomu s vysokou citlivosťou rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín, čo dokazuje aj nižšie uvedený graf.

Obr. 12 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf svedčí o veľmi dobrej rozlišovacej sile položky, žiaci najslabšej výkonnostnej skupiny boli v tejto úlohe úspešní na priemernej úrovni okolo 30 %. Pre maturantov z gymnázií bola táto úloha veľmi ľahká, pre žiakov SOŠ a konzervatórií bola stredne ťažná.

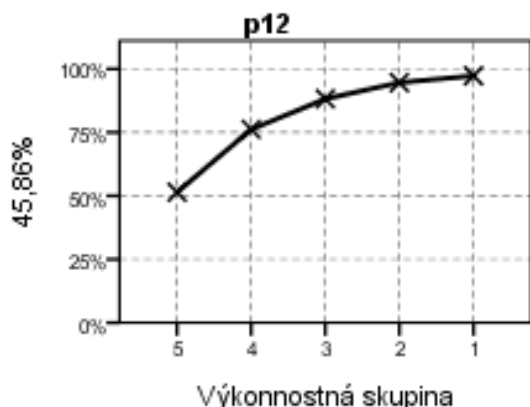
12 V ktorej možnosti sú uvedené slová, medzi ktorými je v ukážke 2 vzťah synonymie?

- (A) medzi kúpou a kúpou
- (B) v ponuke bánk a poisťovní
- (C) úspory a výdavky
- (D) odborník a expert

Tab. 11 Analýza distraktorov položky 12 – s výberom odpovede

		A12	B12	C12	D12	X12
1	P. Bis.	-,26	-,08	-,25	,39	-,03
2	p	,09	,02	,07	,82	,00
3	N	1561,00	397,00	1289,00	14476,00	18,00

V tabuľke vidíme, že najviac žiakov si zvolilo správnu odpoveď D, hodnota P. Bis. je pri nej vysoká – položka teda dobre koreluje so zvyškom testu.

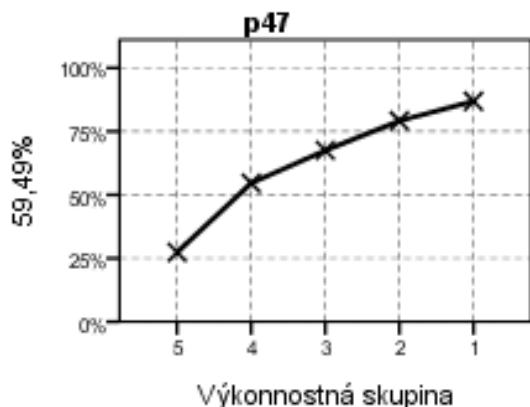

Obr. 13 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Z grafu vyplýva, že položka výrazne odlišila najmä žiakov poslednej výkonnostnej skupiny, ktorí ju však tiež riešili s pomerne vysokou priemernou úspešnosťou – okolo 50 %. Položka bola veľmi ľahká pre maturantov z oboch druhov stredných škôl, pre gymnazistov až extrémne.

47 Vypíšte z ukážky 6 jedno zložené podstatné meno.

Správna odpoveď je *polrok/maloobchod*

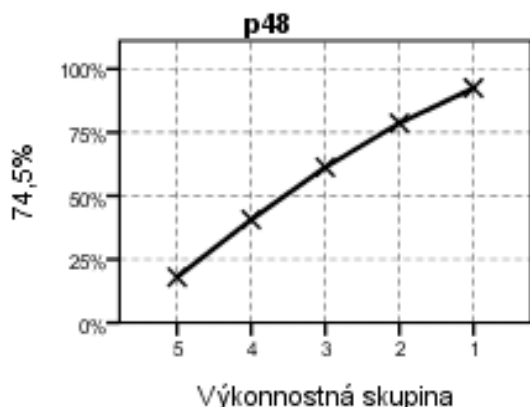

Obr. 14 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Z grafu vyplýva, že položka dobre rozlíšila žiakov piatich výkonnostných skupín, pričom výraznejšie odlišila žiakov poslednej výkonnostnej skupiny, ktorí ju riešili s priemernou úspešnosťou pohybujúcou sa nad 25 %. Celkovo v teste najúspešnejší žiaci ju riešili s úspešnosťou takmer okolo 85 %. Pre gymnazistov bola úloha ľahká, pre žiakov SOŠ a konzervatórií bola stredne ťažná. Žiaci robili chybu pri vypisovaní síce zloženého slova, ale prídavného mena *maloobchodný*, podobne niektoré predmetové maturitné komisie

neuznali žiakom odpoveď *maloobchode* (morfologicky nesprávny tvar lokálu singuláru), ktorá však mohla byť uznaná ako správna na základe poznania práce s kľúčom správnych odpovedí.

48 Vypíšte z ukážky 6 slovo, ktoré je opozitom/antonymom k prídavnému menu definitívny. Správna odpoveď je *predbežný*.

Obr. 15 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Z grafu možno vyčítať, že položka ukážkovo rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Pre gymnazistov bola úloha veľmi ľahká, pre ostatných stredoškolákov stredne ťažná. Žiaci najčastejšie robili chybu, ak vypisovali požadované synonymum v podobe príslovky (*predbežne*), čo vzhľadom na viaceré okolnosti nemohlo byť akceptované ako správna odpoveď.

Priemerná úspešnosť v lexikológii je **51,8 %** (GYM 65,6 %, ostatné SŠ 45,7 %).

V **morfológii** boli podľa výsledkov štatistických analýz dve úlohy veľmi ľahké, tri ľahké, tri v pásme stredne ťažných položiek a štyri boli ťažné. Položka č. 53 bola na základe rozhodnutia predmetovej validačnej komisie prebodovaná. Všetky úlohy mali špecifický cieľ v aplikácii vedomostí z morfológie a ich predpokladaný stupeň náročnosti bol 2. Mali testovať myšlienkovú operáciu aplikácia.

Všetky položky mali vysokú citlivosť a vyhovujúco rozlíšili žiakov v teste celkovo úspešnejších od žiakov celkovo v teste menej úspešných.

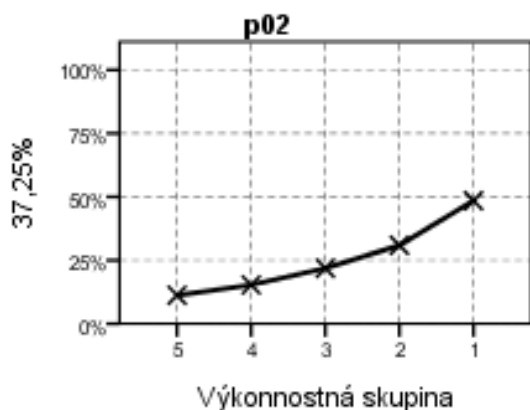
02 V ktorej možnosti sú správne určené slovné druhy prvých slov v posledných dvoch Luciettiných replikách?

- (A) častica, spojka
- (B) citoslovce, častica
- (C) častica, častica
- (D) spojka, spojka

Tab. 12 Analýza distraktorov položky 02 – s výberom odpovede

		A02	B02	C02	D02	X02
1	P. Bis.	-,09	-,14	,27	-,04	-,04
2	p	,41	,23	,26	,10	,00
3	N	7295,00	4108,00	4535,00	1776,00	32,00

Z tabuľky je zrejmé, že správnu odpoveď si volilo menej žiakov ako distraktor A. 41 % maturantov teda síce správne vyhodnotilo slovo *Ba* ako časticu, ale už nedokázalo určiť slovný druh – (uvádzaciu) časticu vo vete *A čo mám povedať ja?*, čo je úloha na úrovni Testovania 9. Podľa zápornej hodnoty P. Bis. však vidno, že to boli žiaci celkovo v teste menej úspešní. P. Bis. pri správnej odpovedi je mierne nižší.

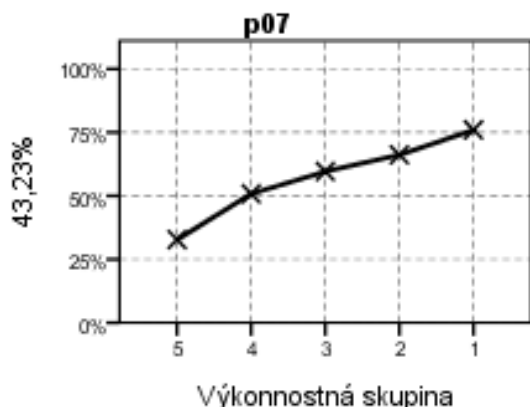
Obr. 16 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Z grafu vyplýva, že položka odlíšila najmä žiakov prvej výkonnostnej skupiny – rozdiely medzi ostatnými skupinami nie sú také výrazné. Pre gymnazistov bola položka obťažná, pre ostatných maturantov veľmi obťažná.

07 Napíšte slovo pani v tvare, ktorý patrí na zakryté miesto v nasledujúcej vete.

V ukážke 1 spolu viedli dialóg slečna s

Správna odpoveď je *paňou*.

Obr. 17 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Na základe grafu možno skonštatovať, že položka dobre rozlíšila žiakov. Pre gymnazistov bola úloha ľahká, pre ostatných stredoškolákov stredne obťažná. Medzi najčastejšie nesprávne odpovede zistené v elektronickom systéme e-Test patrili odpovede typu *mamičkou*, *mamou* – ktoré svedčia o nepochopení celej úlohy.

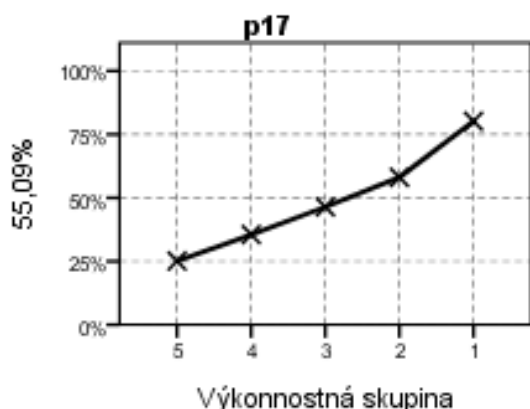
17 V ktorej z nasledujúcich viet sa nachádza modálne sloveso?

- (A) *Hrozne som sa bála, Frank.*
- (B) *Keby som bola, nemala by som taký strach.*
- (C) *Mali sme z pekla šťastie, že sme z toho vyviazli.*
- (D) *Museli sme sa zbláznit'.*

Tab. 13 Analýza distraktorov položky 17 – s výberom odpovede

		A17	B17	C17	D17	X17
1	P. Bis.	-,17	-,11	-,20	,34	-,05
2	p	,09	,25	,15	,49	,01
3	N	1672,00	4472,00	2723,00	8710,00	170,00

Na základe analýzy distraktorov možno skonštatovať, že z hľadiska tvorby testu je táto položka ideálna – všetky jej parametre sú vyhovujúce. Distraktory majú záporné hodnoty P. Bis., správna odpoveď nad 0,30, správnu odpoveď si volil najvyšší počet žiakov – 49 %, takže položka sa zaradila medzi stredne obťažné.

Obr. 18 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Podobne ako pri predchádzajúcich dvoch položkách testovala táto úloha základné vedomosti z tvaroslovia, pričom veľmi dobre rozlíšila žiakov. Žiaci celkovo v teste najúspešnejší ju riešili s priemernou úspešnosťou nad 75 %, žiaci poslednej výkonnostnej skupiny s priemernou úspešnosťou 25 %. Pre gymnazistov bola úloha ľahká, pre ostatných stredoškóľakov tesne nad hranicou strednej obtiažnosti.

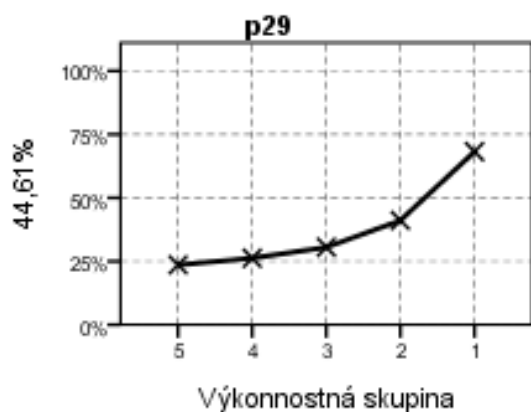
29 V ktorej možnosti sa nachádza trpné prídanie?

- (A) zaslinené gamby
- (B) chlpatá kočka
- (C) široké kosti
- (D) myšacie oči

Tab. 14 Analýza distraktorov položky 29 – s výberom odpovede

		A29	B29	C29	D29	X29
1	P. Bis.	,27	-,16	-,18	-,01	-,06
2	p	,38	,17	,14	,31	,01
3	N	6734,00	2940,00	2442,00	5464,00	166,00

Z tabuľky je vidno, že správnu možnosť A si zvolilo 38 % žiakov. Distraktory sú volené rovnomerne. Hodnota P. Bis. pri správnej odpovedi je mierne nižšia, čo vysvetľuje nasledujúci graf.

Obr. 19 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

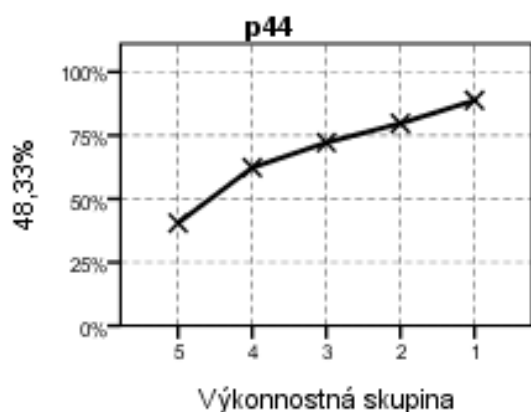
Položka najlepšie odlíšila žiakov prvej výkonnostnej skupiny, ktorí ju riešili s priemernou úspešnosťou okolo 70 %. Výkon posledných troch skupín bol navzájom porovnateľný. Pre gymnazistov bola úloha stredne obťažná, pre ostatných maturantov obťažná.

44 V ktorej možnosti sú uvedené slová skloňujúce sa podľa rovnakého vzoru?

- (A) *Tesco, Lidl*
- (B) *v histórii, krajinách*
- (C) *miliardy, miliónov*
- (D) *eur, Tesco*

Tab. 15 Analýza distraktorov položky 44 – s výberom odpovede

		A44	B44	C44	D44	X44
1	P. Bis.	-,13	-,19	-,17	,33	-,05
2	p	,10	,13	,08	,69	,01
3	N	1751,00	2302,00	1399,00	12193,00	95,00

Obr. 20 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

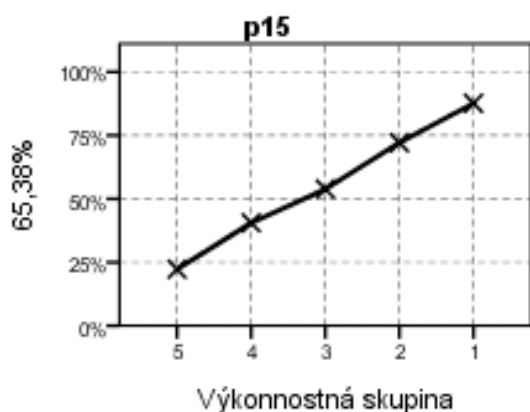
Z grafu je vidno, že položka dobre rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín, pričom výraznejšie odlíšila žiakov poslednej výkonnostnej skupiny, ktorí riešili položku s priemernou úspešnosťou okolo 40 %. Úloha bola pre gymnazistov veľmi ľahká, pre ostatných maturantov bola ľahká.

Priemerná úspešnosť v morfológii je **56,9 %** (GYM 69,6 %, ostatné SŠ 51,2 %).

Z oblasti **štylistiky** boli v teste tri otvorené úlohy. Bolo pri nich potrebné zapojenie myšlienkových operácií aplikácia a analýza. Na základe štatistík nakoniec vyšla jedna položka stredne obťažná a dve sa ukázali ako obťažné. Všetky položky vyhovujúco rozlíšili žiakov.

15 Do ktorého jazykového štýlu sa zaraďuje ukážka 2?

Správna odpoveď je *publicistický štýl*.

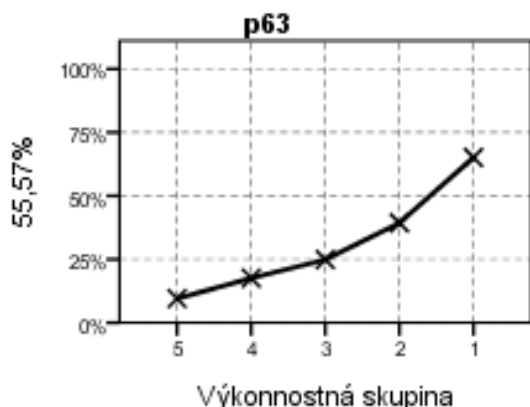

Obr. 21 Distribúcia úspešnosti a citlivost'

Údaje, ktoré možno vyčítať z grafu, vykazujú vyhovujúcu citlivosť, položka veľmi dobre rozlíšila žiakov. Pre gymnazistov bola úloha ľahká, pre žiakov stredných odborných škôl a konzervatórií stredne obťažná – celkovo vyšla ako stredne obťažná. Úlohy testujúce jazykové štýly sa každoročne v testoch EČ MS vyskytujú, preto je potrebné pripraviť žiakov na to, že práve v publicistickom štýle je veľa možností, pokiaľ ide o typy článkov, resp. ukážok z nich.

63 Ktorý slohový postup prevláda v ukážke 8?

Správna odpoveď je *výkladový*.

Obr. 22 Distribúcia úspešnosti a citlivost'

Na základe grafu možno konštatovať, že položka mala vyhovujúcu citlivosť, patrila k obťažným položkám, keďže pre gymnazistov bola stredne obťažná a pre ostatných maturantov obťažná. Podobne ako pri predchádzajúcej úlohe – položka testovala základné znalosti zo štylistiky, slohové postupy sa v testoch EČ MS objavujú pravidelne. Medzi najčastejšie nesprávne odpovede v e-Teste patrila odpoveď *odborný/náučný*, ktorá svedčí o tom, že žiaci si stále pletú jazykový štýl a slohový postup.

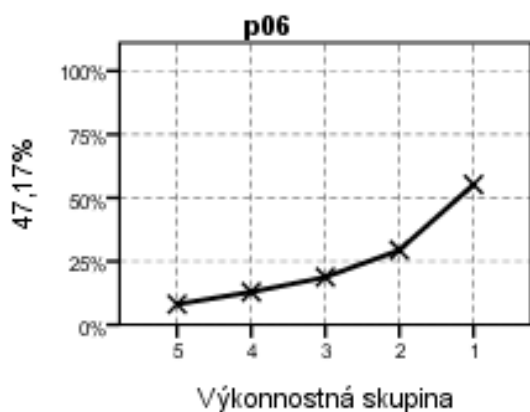
Priemerná úspešnosť v štylistike je **39,8 %** (GYM 59,5 %, ostatné SŠ 31,0 %).

Oblasť **syntaxe** bola v teste zastúpená šiestimi úlohami, ktorých špecifickým cieľom bolo aplikovať vedomosti zo syntaxe. Zo štatistických výsledkov vyplýva, že dve položky vyšli ako ľahké, jedna ako stredne obťažná, tri boli obťažné. Všetky syntakticky zamerané úlohy okrem č. 4 vyhovujúco odlíšili celkovo v teste úspešných žiakov od žiakov v teste celkovo menej úspešných.

06 Vypíšte z nasledujúcej vety priamy predmet.

Vodila nás do divadla iba na dobré komédie.

Správna odpoveď je *nás*.

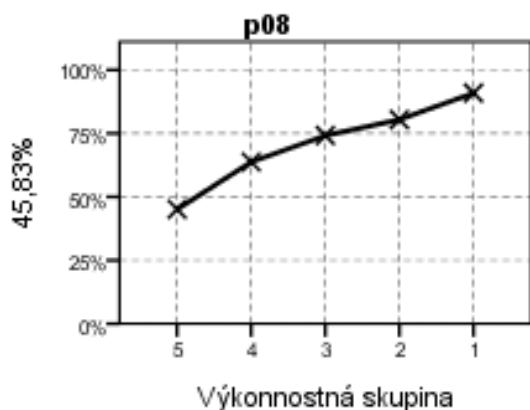

Obr. 23 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Z grafu vyplýva, že položka najvýraznejšie odlišila žiakov prvej výkonnostnej skupiny, ktorí však riešili s relatívne nízkou priemernou úspešnosťou okolo 55 %. Položka bola celkovo obťažná – pre gymnazistov bola stredne obťažná, pre ostatných maturantov až veľmi obťažná.

08 Ktorý typ viet z hľadiska obsahu/modálnosti sa nachádza v prvých 3 replikách Margarity v ukážke 1?

Správna odpoveď je *opytovacie*.

Obr. 24 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Na grafe vidíme vyhovujúcu citlivosť – rozlišovaciu silu položky. Žiaci z najmenej výkonnej skupiny riešili položkou s pomerne vysokou úspešnosťou takmer 50 %, žiaci celkovo v teste najúspešnejší tu dosiahli priemerne 90 %. Pre gymnazistov bola úloha veľmi ľahká, pre ostatných stredoškolákov bola ľahká.

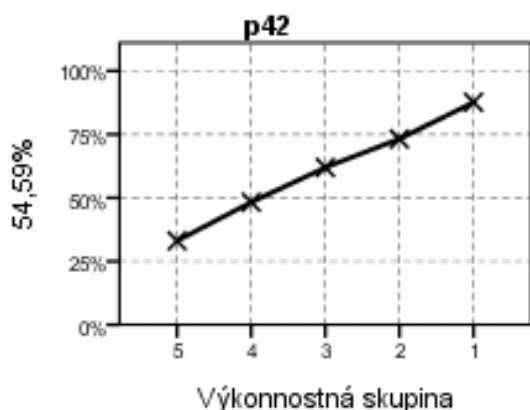
42 V ktorej vete sa nachádza priraďovací sklad?

- (A) Pod horšie výsledky sa podpísal aj pokles cien a odpis hodnoty obchodov.
 (B) Za 1. polrok roka 2014/2015 bol zisk v dôsledku účtovnej chyby nadhodnotený.
 (C) Firma vykázala jednu z najväčších strát v histórii britských firiem.
 (D) Firma vykázala najhlbšiu stratu vo svojej 96-ročnej histórii.

Tab. 16 Analýza distraktorov položky 42 – s výberom odpovede

		A42	B42	C42	D42	X42
1	P. Bis.	,36	-,20	-,17	-,13	-,07
2	p	,61	,15	,13	,10	,01
3	N	10797,00	2704,00	2299,00	1718,00	228,00

Pri pohľade na tabuľku je zrejmé, že správnu odpoveď A si vybralo najviac žiakov. Hodnota P. Bis. pri správnej odpovedi je vysoká, pri distraktoroch je záporná, takže si ich volili žiaci celkovo v teste menej úspešní.

Obr. 25 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Z grafu vyplýva, že táto ľahká položka vyhovujúco rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Úloha bola pre gymnazistov ľahká, pre ostatných stredoškolákov stredne ťažná.

Priemerná úspešnosť v syntaxi je **46,7 %** (GYM 63,4 %, ostatné SŠ 39,2 %).

Zvuková stránka jazyka bola v teste zastúpená štyrmi úlohami, ktorých špecifickým cieľom bolo aplikovať vedomosti z fonetiky. Mali testovať myšlienkovú operáciu aplikácia. Podľa štatistických ukazovateľov položka jedna vyšla ako veľmi ľahká, dve boli ľahké a jedna stredne ťažná. Okrem položky č. 10 mali vyhovujúcu citlivosť a dobre rozlíšili žiaci.

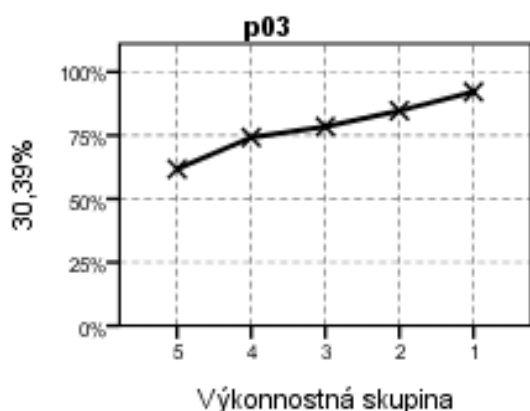
03 Ktorá z uvedených viet má stúpajúcu melódiu?

- (A) Čomu sa čuduješ?
 (B) Mala som dobrú výchovu.
 (C) Ba šľaka!
 (D) A vzal ma za ten čas niekam?

Tab. 17 Analýza distraktorov položky 03 – s výberom odpovede

		A03	B03	C03	D03	X03
1	P. Bis.	-,12	-,12	-,12	,22	-,01
2	p	,09	,03	,10	,78	,00
3	N	1577,00	450,00	1818,00	13888,00	10,00

Z tabuľky možno vyčítať, že 78 % maturantov správne odpovedalo. Hodnota P. Bis. pri správnej odpovedi je nižšia, keďže položka vyšla celkovo ako ľahká. Pozitívom tiež je, že relatívne malý počet žiakov si vybral distraktor B – ukážkovú oznamovaciu vetu s klesavou melódiou.

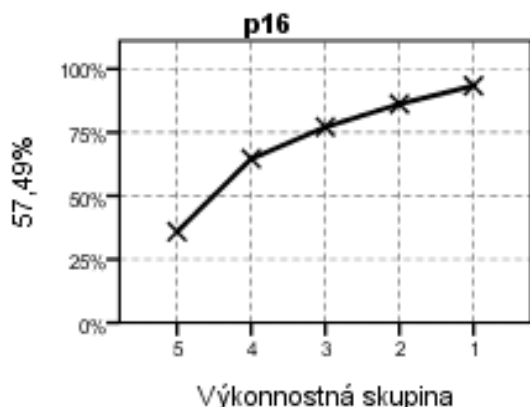
Obr. 26 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf ukazuje, že položka rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Aj celkovo v teste najmenej úspešní žiaci poslednej výkonnostnej skupiny ju riešili s úspešnosťou okolo 60 %. Pre gymnazistov bola úloha veľmi ľahká, pre žiakov ostatných stredných škôl bola ľahká.

16 Vypíšte z nasledujúcej vety spoluhlásku, pri výslovnosti ktorej dochádza k znelostnej asimilácii.

Toto bezpochyby najrýchlejšie riešenie môže byť tým najhorším.

Správna odpoveď je z.

Obr. 27 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

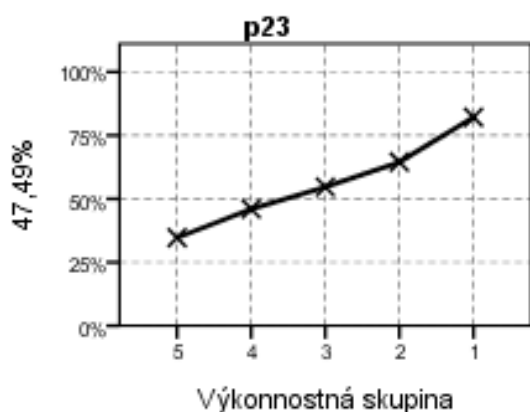
Otvorená úloha dobre rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín, pričom výraznejšie odlíšila celkovo v teste najmenej úspešných žiakov. Pre gymnazistov bola položka veľmi ľahká, pre ostatných stredoškolákov bola ľahká. Celkovo vyšla ako ľahká a dobre korelujúca so zvyškom testu.

Priemerná úspešnosť vo zvukovej rovine je **71,5 %** (GYM 83,4 %, ostatné SŠ 66,2 %).

Na **pravopis** boli zamerané dve položky – z ktorých položka 49 bola na základe rozhodnutia predmetovej validačnej komisie prebodovaná. Špecifickým cieľom bolo aplikovať vedomosti z ortografie a položky mali testovať myšlienkovú operáciu aplikácia.

23 Napíšte pravopisne správne pomenovanie obyvateľky Grécka.

Správna odpoveď je *Grékyňa*.

Obr. 28 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

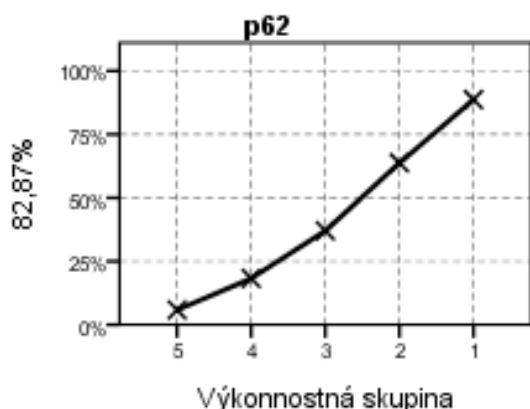
Z grafu možno vyčítať, že položka veľmi dobre rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Úloha bola pre maturantov z gymnázií ľahká, pre ostatných žiakov bola stredne obťažná. Medzi najčastejšie nesprávne odpovede v e-Teste patrili *Gréčka, Grékiňa, grékyňa*, čo u daných žiakov svedčí nielen o neznalosti pravopisu, ale aj o problémoch s tvorením slov odvodzovaním.

Priemerná úspešnosť v pravopise je **78,3 %** (GYM 85,4 %, ostatné SŠ 75,1 %).

Do oblasti **komunikácia** patrila otvorená úloha č. 62, ktorej cieľom bolo aplikovať základné pojmy z tejto oblasti. Úspešnosť oblasti je daná úspešnosťou žiakov v tejto stredne obťažnej položke – **43,0 %** (GYM 71,3 %, ostatné SŠ 30,3 %).

62 Vypíšte z ukážky 8 termín, ktorý označuje účastníka komunikácie.

Správna odpoveď je *adresát/adresátom*.

Obr. 29 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Z grafu vyplýva, že položka s najvyššou citlivosťou v teste veľmi dobre rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Napriek tomu, že testovala jednoduchý termín z komunikácie, pre žiakov poslednej výkonnostnej skupiny bola extrémne náročná – čo však zrejme súvisí aj s nevrátením sa k prečítanému textu a celkovou neriešenosťou 22,6 %. Pre gymnazistov bola ľahká, pre ostatných stredoškolákov až obťažná, pričom ide o položku s najväčším rozdielom v úspešnosti žiakov vzhľadom na druh školy.

Prácu s informáciami testovala tiež jedna položka – č. 13 zameraná na aplikáciu. Úspešnosť oblasti je daná úspešnosťou žiakov v tejto stredne obťažnej položke – **42,5 %** (GYM 64,4 %, ostatné SŠ 32,6 %).

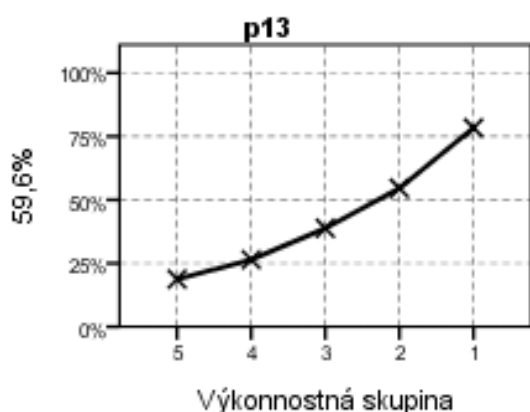
13 Ktorú myšlienkovú operáciu by ste najlepšie využili pri zhodnotení výhod finančného plánu oproti hypotéke v ukážke 2?

- (A) komparáciu
- (B) dedukciu
- (C) indukciu
- (D) analógiu

Tab. 18 Analýza distraktorov položky 41 – s výberom odpovede

		A13	B13	C13	D13	X13
1	P. Bis.	,39	-,29	-,06	-,10	-,04
2	p	,43	,40	,08	,08	,00
3	N	7698,00	7084,00	1449,00	1434,00	84,00

Z tabuľky vidno, že 43 % žiakov si vybralo správnu odpoveď A. Veľký počet žiakov si vybral distraktor B, avšak podľa zápornej hodnoty P. Bis. možno súdiť, že išlo o žiakov celkovo v teste menej úspešných.

Obr. 30 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Položka vyhovujúco rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Žiaci celkovo v teste menej úspešní ju riešili s priemernou úspešnosťou okolo 20 %, žiaci celkovo v teste úspešní ju zvládli s úspešnosťou priemerne nad 75 %. Pre gymnazistov bola úloha ľahká, pre maturantov zo stredných odborných škôl a konzervatórií bola obťažná.

3.2.3 Literatúra

Priemerná úspešnosť **58,1 %** (GYM 71,5 %, SOŠ 52,0 %)

Oblasť **literárnej histórie** bola v teste zastúpená piatimi úlohami. Špecifickým cieľom úloh bolo využitie vedomostí o známom diele, resp. autorovi a aplikácia vedomostí z dejín literatúry. Na základe štatistických údajov je jedna úloha v pásme ľahkých, tri úlohy v pásme stredne ťažných a jedna úloha v pásme ťažných položiek. Všetky položky zaznamenali vyhovujúcu citlivosť, a teda dobre odlišili žiakov celkovo v teste úspešnejších od žiakov v teste celkovo menej úspešných.

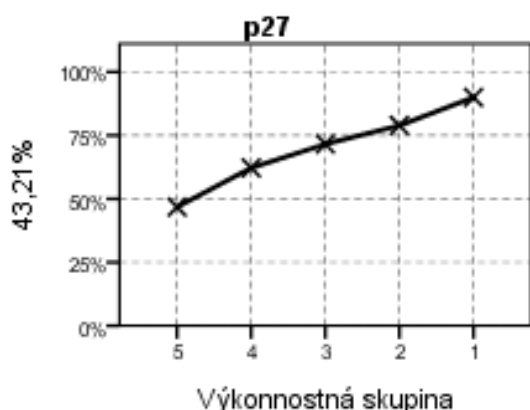
27 Hlavná postava diela *Maco Mlieč*

- (A) od chlapčenstva slúži u bohatého gazdu za zodpovedajúcu mzdu.
- (B) nedbá o svoj zovňajšok, ale zmení sa to po tom, ako sa ožení.
- (C) je človek pohodlný a lenivý, preto nič nemá a spí v maštali.
- (D) si neuvedomuje svoje postavenie a ani hodnotu seba samého.

Tab. 19 Analýza distraktorov položky 27 – s výberom odpovede

		A27	B27	C27	D27	X27
1	P. Bis.	-,23	-,08	-,12	,29	-,04
2	p	,17	,04	,09	,70	,00
3	N	3050,00	705,00	1532,00	12405,00	54,00

Z analýzy distraktorov vyplýva, že 70 % žiakov zvolilo správnu možnosť D. Z distraktorov bol najviac volený distraktor A, podľa zápornej hodnoty P. Bis. však možno konštatovať, že podobne ako aj ostatné distraktory si ho volili žiaci celkovo v teste menej úspešní. Hodnota P. Bis. pri správnej odpovedi je hraničná.

Obr. 31 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf dokazuje vyhovujúcu rozlišovaciu silu položky, ktorá rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Žiaci celkovo v teste úspešní riešili položku s priemernou úspešnosťou dosahujúcou cca 85 %, čo naznačuje dobré vedomosti o povinnom diele. Pre maturantov z gymnázií bola úloha veľmi ľahká, pre ostatných maturantov bola ľahká.

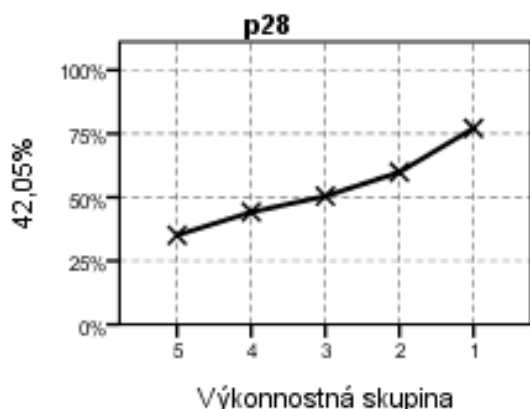
28 V ktorej možnosti sú pri literárnom diele správne uvedené postavy, ktoré v ňom vystupujú?

- (A) *Drak sa vracia* – Martin Lepiš, Šimon Jariabek
- (B) *Keď báčik z Chochoľova umrie* – Jozef Majerský, Ondrej Tráva
- (C) *Kolíška* – Zita Černeková, Ľudovít Kostrovický
- (D) *Zmierenie alebo Dobrodružstvo pri obžinkoch* – Miluša Orišková, Aduš Domanický

Tab. 20 Analýza distraktorov položky 28 – s výberom odpovede

		A28	B28	C28	D28	X28
1	P. Bis.	,25	-,17	-,07	-,09	-,04
2	p	,53	,20	,16	,10	,00
3	N	9466,00	3632,00	2851,00	1707,00	88,00

V tabuľke vidíme, že vyše polovica maturantov si zvolila správnu odpoveď – položka sa teda celkovo zaradila medzi stredne obťažné. Hodnota P. Bis. pri správnej odpovedi je opäť mierne nižšia, ako je ideálne.

Obr. 32 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf opäť preukazuje vyhovujúcu citlivosť položky, ktorá veľmi dobre rozlíšila žiakov. Pre gymnazistov bola položka ľahká, pre zvyšok maturantov bola stredne obťažná.

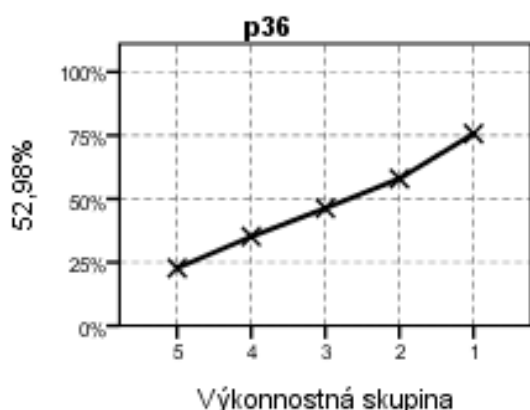
36 Literárna tvorba Miroslava Válka sa zaraďuje

- (A) do medzivojnovnej literatúry.
 (B) do literatúry po roku 1945.
 (C) do romantickej literatúry.
 (D) do literárnej moderny.

Tab. 21 Analýza distraktorov položky 36 – s výberom odpovede

		A36	B36	C36	D36	X36
1	P. Bis.	-,08	,33	-,33	-,01	-,03
2	p	,13	,48	,22	,18	,00
3	N	2232,00	8440,00	3818,00	3167,00	86,00

Z tabuľky vyplýva, že najvyšší počet žiakov si vybral správnu odpoveď B. hodnota P. Bis. pri správnej odpovedi je nad 0,30, čo naznačuje dobrú koreláciu položky so zvyškom testu – žiaci, ktorí správne odpovedali na túto položku, boli medzi celkovo v teste najúspešnejšími žiakmi. Distraktory boli volené pomerne rovnomerne.

Obr. 33 Distribúcia úspešnosti a citlivost'

Z grafu je zrejmé, že položka veľmi dobre rozlíšila žiakov. Pre žiakov gymnázií bola ľahká, pre ostatných stredoškôľakov bola tesne nad hranicou strednej obťažnosti, celkovo sa zaradila medzi stredne obťažné položky.

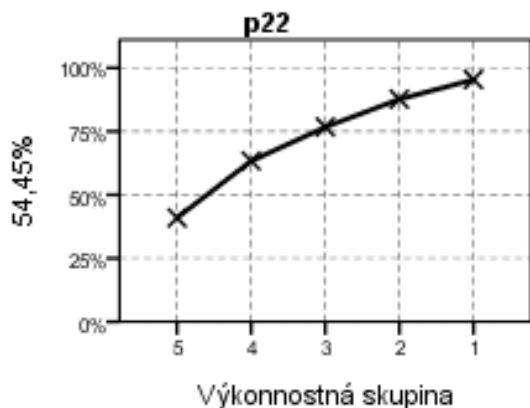
Priemerná úspešnosť v literárnej histórii je **51,4 %** (GYM 64,7 %, ostatné SŠ 45,5 %).

Literárnu teóriu zastupovalo dvanásť položiek, z ktorých viaceré sa prelínali aj s čítaním s porozumením či literárnou históriou. Ich špecifickým cieľom bolo aplikovať vedomosti z teórie literatúry. Úlohy mali testovať myšlienkovú operáciu aplikácia, analýza a dedukcia. Zo štatistických výsledkov vyplýva, že v rámci položiek testovanej oblasti boli zastúpené:

jedna veľmi ľahká položka s nevyhovujúcou citlivosťou (č. 40), štyri ľahké položky, päť stredne ťažných položiek a dve ťažné položky.

22 Do ktorého literárneho druhu patria epos, báj a novela?

Správna odpoveď je *epika*.

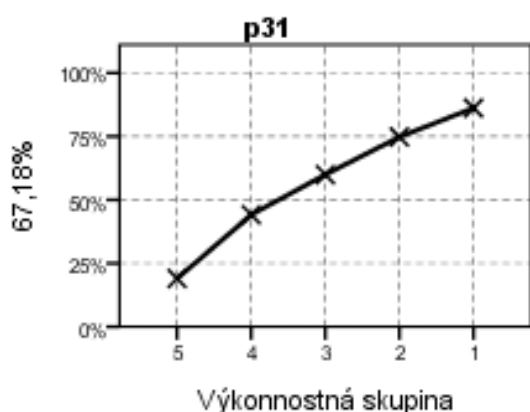

Obr. 34 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Na základe grafu možno usúdiť, že úloha mala veľmi dobrú citlivosť a rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín, pričom celkovo v teste najúspešnejší žiaci pri jej riešení dosiahli priemernú úspešnosť nad 90 %. Úloha bola pre gymnazistov veľmi ľahká, pre ostatných maturantov ľahká.

31 Ktorý umelecký jazykový prostriedok využil autor opakovane pri charakteristike gazdu v ukážke 4?

Správna odpoveď je *prirovnanie*.

Obr. 35 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Z grafu možno zistiť, že položka mala vyhovujúcu citlivosť, žiaci poslednej výkonnostnej skupiny nedosiahli ani priemernú úspešnosť 25 %, úspešnosť celkovo v teste najúspešnejších žiakov sa pohybuje okolo 80 %. Pre gymnazistov bola úloha ľahká, pre ostatných stredoškolákov bola stredne ťažná.

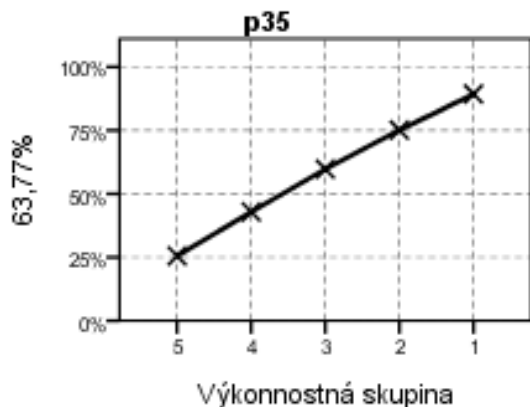
35 Do ktorého literárneho druhu patrí text v ukážke 5?

- (A) duchovná lyrika
- (B) krátka epika
- (C) reflexívna lyrika
- (D) spoločenská lyrika

Tab. 22 Analýza distraktorov položky 35 – s výberom odpovede

		A35	B35	C35	D35	X35
1	P. Bis.	-,25	-,32	,43	-,04	-,04
2	p	,13	,15	,59	,13	,00
3	N	2331,00	2585,00	10385,00	2373,00	68,00

Z tabuľky je zrejmé, že správnu odpoveď C volilo najviac žiakov. Voľba distraktorov je rovnomerná, čo svedčí o dobrej práci autorov testu. Položka má všetky parametre vyhovujúce a vysoký P. Bis.

Obr. 36 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Z grafu vyplýva, že rozdiel medzi priemernou úspešnosťou prvej a poslednej skupiny je veľký. Žiaci poslednej výkonnostnej skupiny riešili položku s priemernou úspešnosťou 25 %, celkovo v teste najúspešnejší žiaci dosiahli priemernú úspešnosť cca 85 %. Pre žiakov z gymnázií bola položka ľahká, pre ostatných stredoškolákov stredne ťažná.

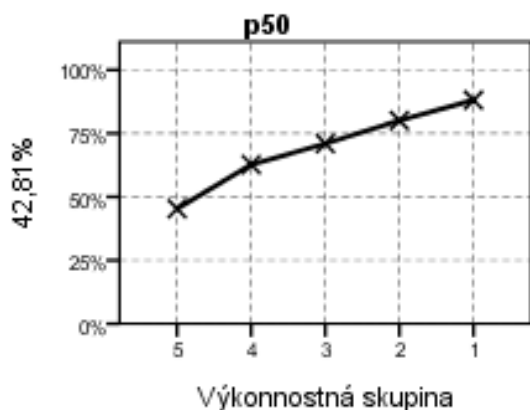
50 Ktorá z nasledujúcich replík je vnútorným monológom postavy z ukážky 7?

- (A) ... zdalo sa mu, že to ten tučný.
 (B) Čo by tu robil?
 (C) Žerte! Trhajte!
 (D) Ty si ten odhadca.

Tab. 23 Analýza distraktorov položky 50 – s výberom odpovede

		A50	B50	C50	D50	X50
1	P. Bis.	-,17	-,15	,29	-,13	-,07
2	p	,20	,05	,69	,05	,00
3	N	3536,00	890,00	12323,00	935,00	61,00

Z tabuľky je zrejmé, že najviac žiakov volilo správnu odpoveď C, pričom hodnota P. Bis. je mierne nižšia. Distraktory B a D boli pre žiakov relatívne menej atraktívne. Úloha bola spojená aj s čítaním s porozumením, pre správne riešenie sa bolo treba vrátiť k textu.

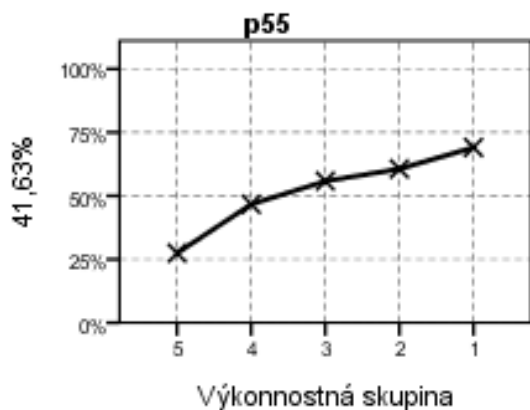
Obr. 37 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Na obrázku vidíme, že položka dobre rozlíšila žiakov – krivka citlivosti sa nachádza prevažne v hornej polovici grafu, takže položka bola pre žiakov ľahká. Aj žiaci poslednej výkonnostnej skupiny ju riešili so slušnou priemernou úspešnosťou takmer 50 %. Pre gymnazistov bola veľmi ľahká, pre ostatných maturantov ľahká.

55 Určte umelecký jazykový prostriedok, ktorý predstavuje nasledujúce slovné spojenie z ukážky 7.

jeho pevná vôľa padla do jeho zhrbených pliec

Správna odpoveď je *metafora*.

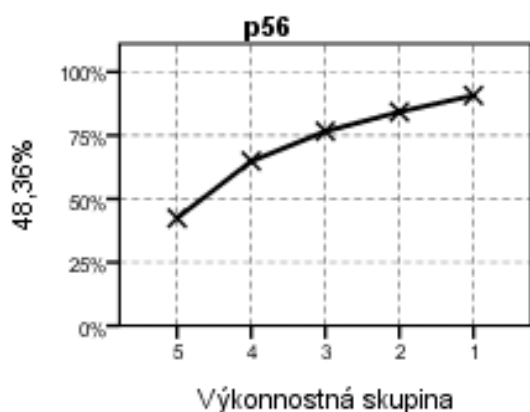

Obr. 38 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Z grafu možno usúdiť, že položka dobre rozlíšila žiakov všetkých výkonnostných skupín. Pre maturantov z gymnázií bola úloha ľahká, pre ostatných stredoškolákov bola stredne obťažná.

56 Vypíšte prvé slovo z prvej vety, ktorá patrí v ukážke 7 do pásma rozprávača.

Správna odpoveď je *Železný/železný*.

Obr. 39 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

V grafe vidíme, že podobne ako u predchádzajúcej položky krivka citlivosti viac klesla pri priemernej úspešnosti poslednej výkonnostnej skupiny. Je umiestnená v hornej časti grafu, čo naznačuje, že položka bola ľahká – pre gymnazistov veľmi ľahká, pre ostatných maturantov ľahká.

Priemerná úspešnosť v oblasti teórie literatúry je **59,1 %** (GYM 72,5 %, ostatné SŠ 53,1 %).

Po vyhodnotení testu je možné skonštatovať, že úspešnosť žiakov v teste bola vyššia na gymnáziách, žiaci z ostatných stredných škôl dosiahli v každej oblasti nižšiu priemernú úspešnosť. Rozdiel bol stredne vecne významný v oblasti čítania s porozumením a v literárnej zložke a silne vecne významný v jazyku.

Žiaci SOŠ a konzervatórií neboli úspešnejší než gymnazisti v žiadnej testovej položke. V deviatich položkách (č. 4, 9, 10, 19, 26, 33, 40, 43 a 46) sa ich priemerná úspešnosť pohybovala v rovnakom pásme ako u gymnazistov. Najmenšie rozdiely v priemernej úspešnosti gymnazistov a ostatných stredoškôľakov boli pri obťažných položkách č. 4 a 26. Naopak, najväčší rozdiel medzi výkonmi žiakov jednotlivých druhov škôl sme zaznamenali pri stredne obťažnej položke č. 62.

Tab. 24 Priemerná úspešnosť žiakov v oblastiach podľa druhu školy

SJL	Priemer		
	Druh školy		
	GYM	Ostatné SŠ	spolu
Čítanie s porozumením	70,6	54,5	59,5
Jazyková zložka	69,5	49,1	55,4
Zvuková stránka jazyka	83,4	66,2	71,5
Pravopis	85,4	75,1	78,3
Lexikológia	65,6	45,7	51,8
Morfológia	69,6	51,2	56,9
Syntax	63,4	39,2	46,7
Štylistika	59,5	31,0	39,8
Komunikácia	71,3	30,3	43,0
Práca s informáciami	64,4	32,6	42,5
Literárna zložka	71,5	52,0	58,1
Literárna história	64,7	45,5	51,4
Literárna teória	72,5	53,1	59,1

4 Vyhodnotenie PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Cieľom PFIČ MS je preveriť schopnosť žiaka písať samostatne, žánrovo, štylisticky a gramaticky adekvátne, jasne, zrozumiteľne a na primeranej úrovni podľa cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti absolventa strednej školy. PFIČ je riadené písanie na základe slovného, vizuálneho alebo sluchového podnetu. Testovali sa ňou zručnosti ako formálne členenie písomného prejavu, dodržanie obsahu, používanie primeraných gramatických štruktúr, rozsah slovnej zásoby, kompozícia, štylizácia a pravopis.

Hodnotenie PFIČ MS SJL riadili vedúci predmetovej komisie na jednotlivých školách. Hodnotiteľmi boli interní učitelia, ktorí majú v aprobácii slovenský jazyk a riadili sa Pokynmi na hodnotenie PFIČ MS a pokynmi vedúceho PK, pričom rešpektovali obsah Cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry. PFIČ každého žiaka mali posúdiť dvaja hodnotitelia. Hodnotenie PFIČ kontrolovali predsedovia predmetových komisií.

Pri hodnotení PFIČ MS SJL sa hodnotitelia riadili kritériami na hodnotenie, podľa ktorých hodnotili vonkajšiu formu, vnútornú formu a celkový dojem. Maximálny počet bodov za vnútornú formu (obsah, kompozícia, štýl, jazyk, pravopis) bol 20 bodov, maximálny počet bodov za vonkajšiu formu bol 4 body a za celkový dojem 4 body – za celú PFIČ 28 bodov. Úspešnosť žiaka sa udávala v percentách.

PFIČ MS zo SJL mohli žiaci písať 150 minút, pričom mali dodržať rozsah najmenej 1,5 a najviac 3 strany formátu A4. Žiaci si mohli vybrať jednu zo štyroch ponúknutých tém rôznych žánrov. Zvolili si tú tému, v ktorej mohli najviac rozvinúť svoje zručnosti, schopnosti a vedomosti.

Témy PFIČ boli vyhlásené v Slovenskom rozhlase v deň konania EČ a PFIČ MS zo SJL. Boli vyžrebované z troch obálok, z ktorých každá obsahovala 4 rôzne zadania.

4.1 Výber tém

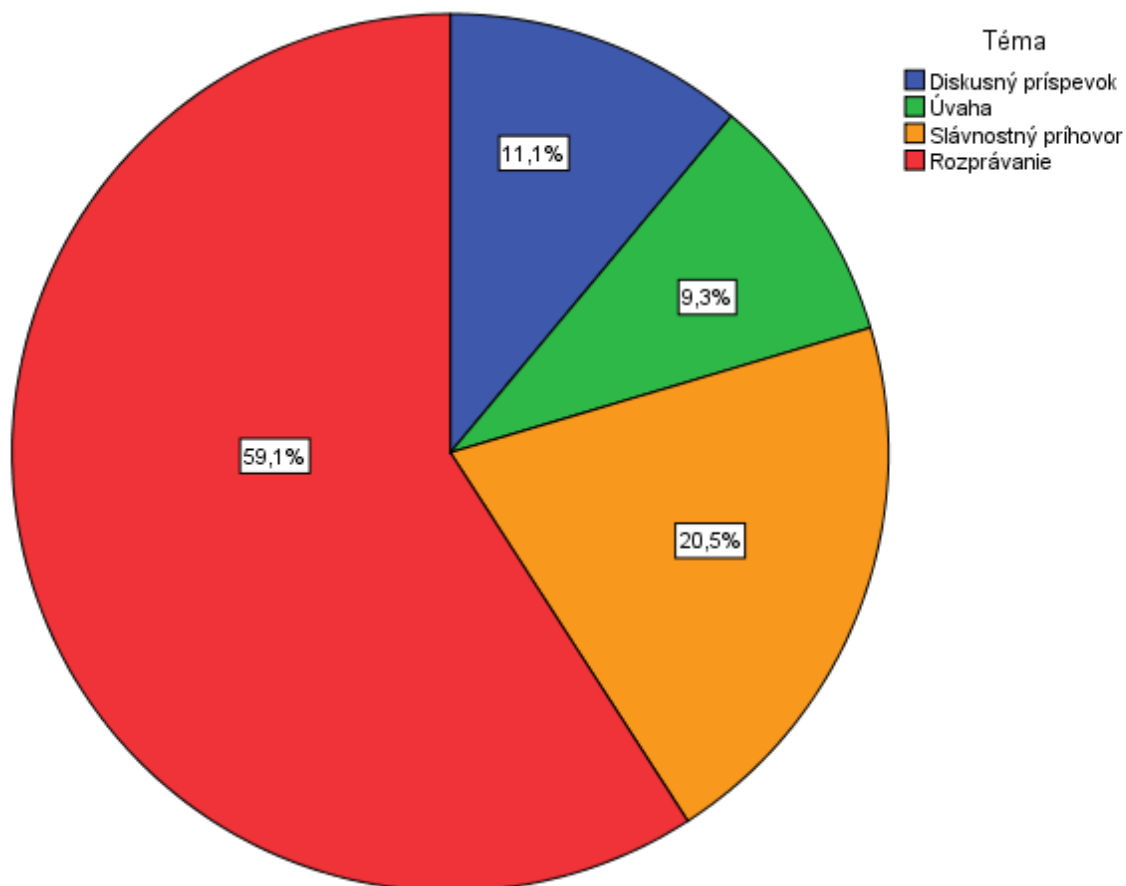
PFIČ zo SJL sme vyhodnocovali na základe údajov o 36 596 maturantoch.

Témy PFIČ MS 2017

1. Zmeny v spoločnosti sú rýchlejšie než naša schopnosť adaptovať sa na ne (Diskusný príspevok)
2. „Načo je knižka,“ pomyslela si Alica, „keď nemá ani obrázky...?“ *Lewis Carroll, Alica v krajine zázrakov* (Úvaha)
3. Začiatok či koniec? (Slávnostný príhovor pri príležitosti ukončenia stredoškolského štúdia)
4. Vtedy som si uvedomil/uvedomila, že na to mám (Rozprávanie)

Tab. 25 Výber žánrov/tém PFIČ MS

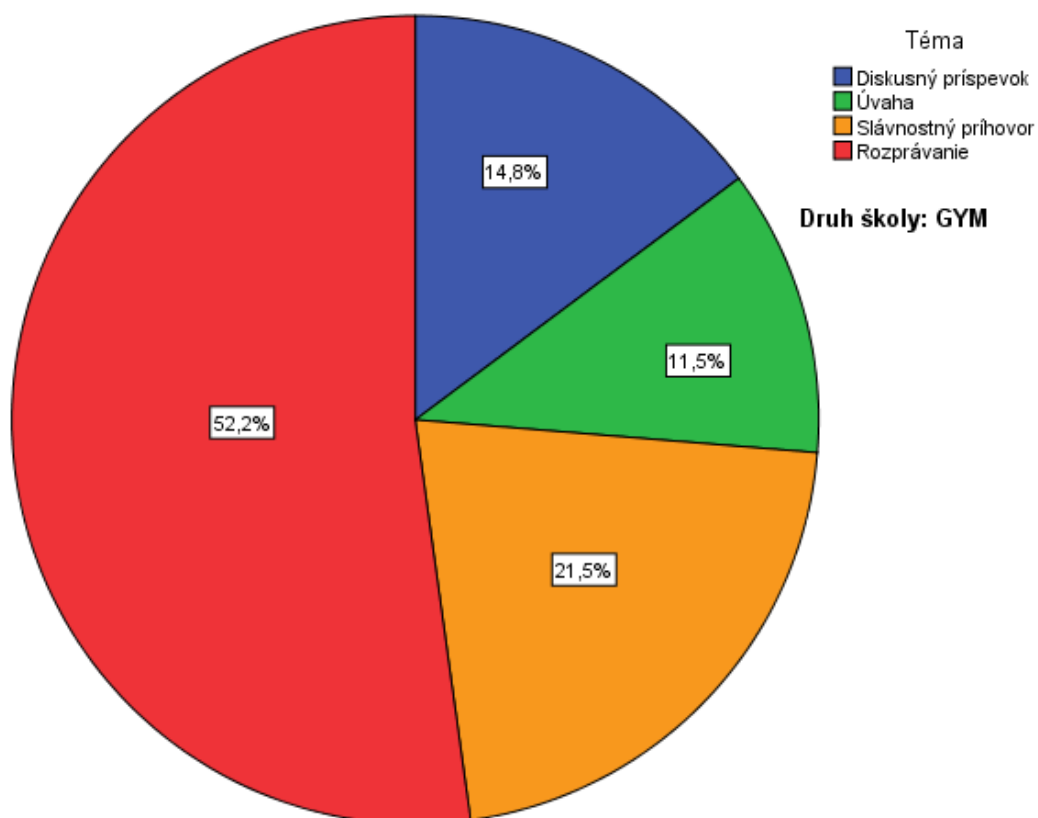
Téma	Počet	%
diskusný príspevok	4 055	11,1
úvaha	3 412	9,3
slávnostný príhovor	7 495	20,5
rozprávanie	21 634	59,1
spolu	36 596	100,0

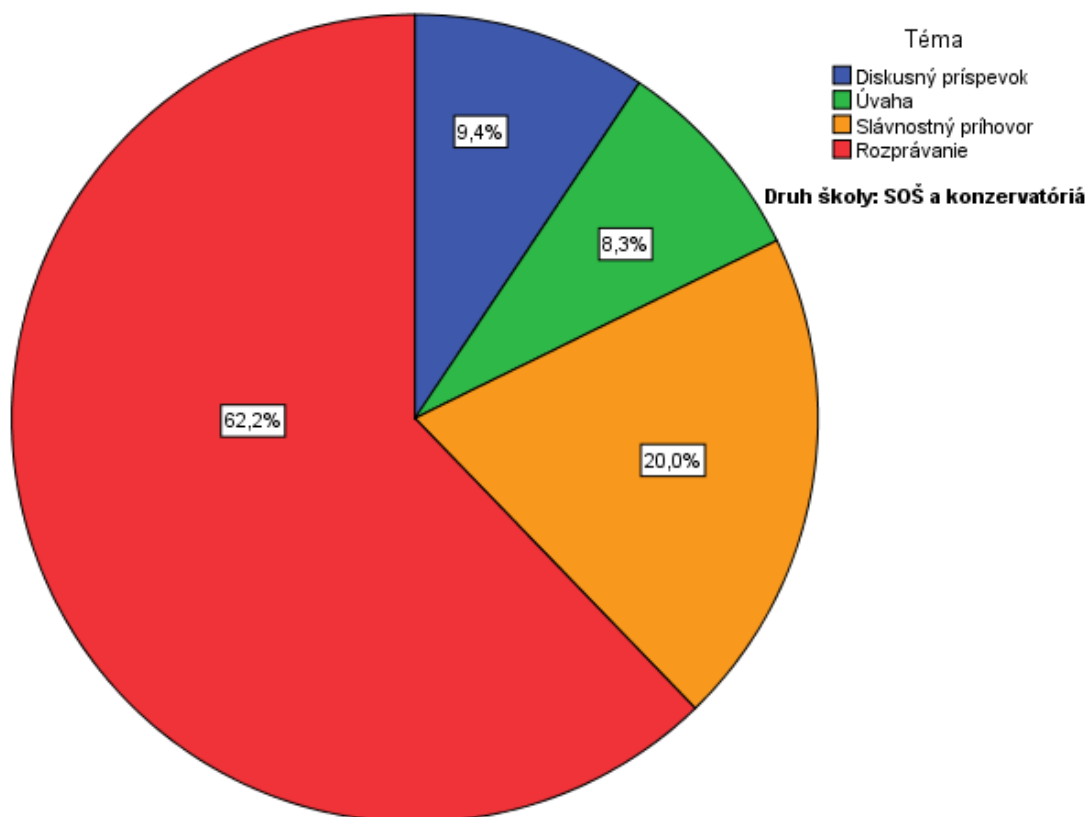
Obr. 40 Pomerné zastúpenie jednotlivých žánrov/tém PFIČ

Ako vyplýva z tabuľky č. 25 i diagramu na obr. 40, najviac maturantov si volilo rozprávanie, druhým najpočetnejšie zastúpeným žánrom bol slávnostný príhovor. Najmenej žiakov si tento rok vybralo úvahu (9,3 %), čo bolo zrejme podmienené jej náročnejšou témou.

Preferencie žánrov rozprávanie a slávnostný príhovor zostali zachované aj pri rozdelení škôl podľa druhu, čo dokumentujú nasledujúce diagramy na obr. 41 a 42.

Obr. 41 Výber žánrov/tém podľa druhu školy – gymnáziá

Obr. 42 Výber žánrov/tém podľa druhu školy – SOŠ a konzervatóriá

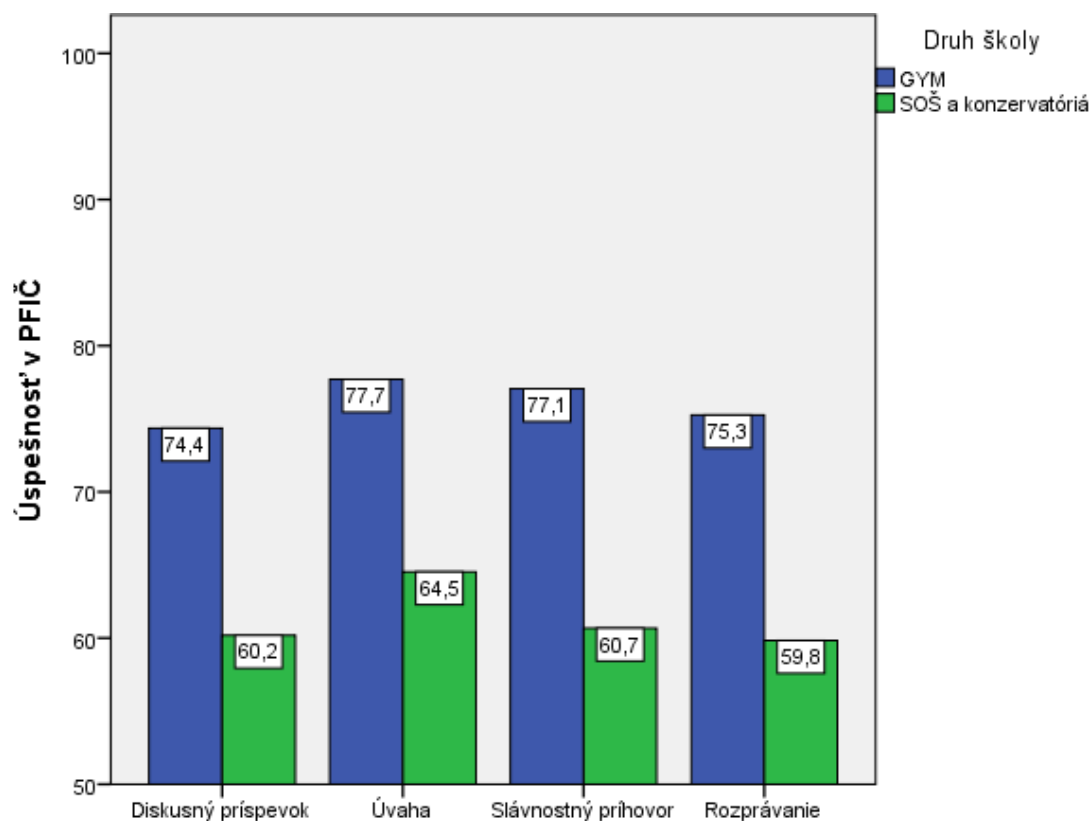
4.2 Úspešnosť PFIČ

Úspešnosť PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry je **65,2 %** (GYM 75,8 %, SOŠ a konzervatóriá 60,4 %).

V nasledujúcej tabuľke je uvedená úspešnosť žiakov gymnázií a stredných odborných škôl a konzervatórií podľa zvolenej témy.

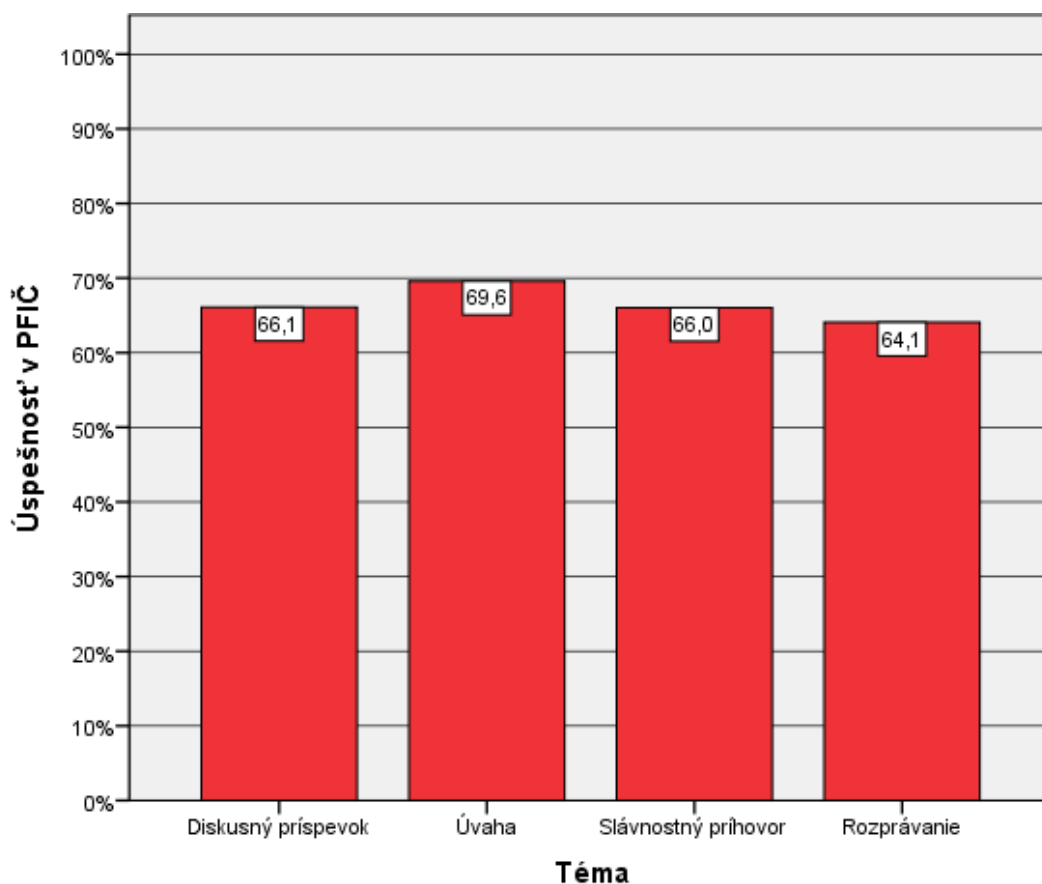
Tab. 26 Úspešnosť PFIČ podľa druhu školy

Téma	Druh školy	N	Priemer	Štand. chyba priemeru
Diskusný príspevok	GYM	1 686	74,4	0,4
	SOŠ a konzervatóriá	2 369	60,2	0,3
	Spolu	4 055	66,1	0,3
Úvaha	GYM	1 308	77,7	0,4
	SOŠ a konzervatóriá	2 104	64,5	0,4
	Spolu	3 412	69,6	0,3
Slávnostný príhovor	GYM	2 450	77,1	0,3
	SOŠ a konzervatóriá	5 045	60,7	0,2
	Spolu	7 495	66,0	0,2
Rozprávanie	GYM	5 943	75,3	0,2
	SOŠ a konzervatóriá	15 691	59,8	0,1
	Spolu	21 634	64,1	0,1

Obr. 43 Priemerná úspešnosť PFIČ podľa druhu školy a žánra/témy

Výsledky gymnazistov boli vo všetkých žánroch, resp. témach lepšie ako výsledky ostatných stredoškolákov, a to na úrovni strednej vecnej významnosti.

Obr. 44 Celková priemerná úspešnosť PFIČ podľa žánra/témy

Žiaci dosiahli v PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry priemernú úspešnosť 65,2 %, pričom najúspešnejší boli **v obsahu textu** (77,1 %), najnižšiu úspešnosť dosahujú každoročne **v pravopise** (26,8 %).

Tab. 27 Priemerná úspešnosť PFIČ v častiach a celku (%)

Úspešnosť vo vonkajšej forme	Úspešnosť v obsahu textu	Úspešnosť v kompozícii	Úspešnosť v jazyku	Úspešnosť v pravopise	Úspešnosť v štýle	Úspešnosť v celkovom dojme	Úspešnosť PFIČ
74,8	77,1	74,3	64,8	26,8	65,9	72,6	65,2

Možno konštatovať, že pravopis je už tradične najslabšou zložkou PFIČ, pokiaľ ide o žiacku úspešnosť. Naopak, dlhodobo úspešní sú žiaci v obsahu textu, jeho kompozícii a vonkajšej forme.

Tab. 28 Priemerná úspešnosť žiakov v oblastiach podľa druhu školy

Druh školy	Úspešnosť vo vonkajšej forme	Úspešnosť v obsahu textu	Úspešnosť v kompozícii	Úspešnosť v jazyku	Úspešnosť v pravopise	Úspešnosť v štýle	Úspešnosť v celkovom dojme	Úspešnosť PFIČ
GYM	83,5	85,7	85,7	74,9	40,4	77,5	82,7	75,8
SOŠ a konzerv.	70,7	73,2	69,1	60,2	20,4	60,7	68,0	60,4
Spolu	74,8	77,1	74,3	64,8	26,8	65,9	72,6	65,2

Podľa uvedenej tabuľky je zrejmé, že najlepšie výsledky dosiahli žiaci SOŠ a konzervatórií v obsahu textu, podobne gymnazisti boli najúspešnejší v obsahu textu a kompozícii, najhoršie výsledky dosiahli žiaci oboch druhov škôl v už spomínanej oblasti pravopisu.

Hranicu viac ako 25 %, ktorá je podmienkou úspešného zvládnutia PFIČ MS, v riadnom termíne MS 2017 nedosiahlo 244 žiakov (0,67 %).

Záver

Na výsledky riešenia testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry sa môžeme pozeráť z hľadiska kvality výkonu žiakov, ako aj z hľadiska kvality meracieho nástroja – testu, pričom tieto dva aspekty sú navzájom prepojené.

Test **EČ MS zo SJL** riešilo 36 806 maturantov. Najmenší počet maturantov bol z Trnavského kraja (8,4 %) a Banskobystrického kraja (10,6 %), najviac žiakov maturovalo v Prešovskom kraji (16,8 %). Počty žiakov v ostatných krajoch boli pomerne vyrovnané. Podľa zriaďovateľa 85,3 % žiakov pochádzalo zo štátnych škôl, 8,1 % zo súkromných škôl a 6,6 % z cirkevných škôl. V rozdelení podľa druhu školy 31,0 % tvorili žiaci gymnázií a 69,0 % žiaci ostatných stredných škôl. Podiel chlapcov a dievčat bol približne vyvážený, s miernou prevahou dievčat.

Priemerná úspešnosť celého súboru (národný priemer) bola **57,6 %**. V papierovej forme testovania bola priemerná úspešnosť 57,3 %, v elektronickej 62,2 %; tieto vzájomné rozdiely nie sú vecne významné.

Obťažnosť úloh s výberom odpovede a úloh s krátkou odpoveďou je porovnateľná. Pri úlohách s krátkou odpoveďou býva zvýšená neriešenosť, čo je logické vzhľadom na to, že pri uzavretých úlohách s výberom štyroch možností sa dá správna odpoveď aspoň tipovať a šanca na jej uhádnutie predstavuje 25 %.

Výkon žiakov podľa krajov bol vyrovnaný. Podľa zriaďovateľa dosiahli najlepšie výsledky žiaci cirkevných škôl. Z hľadiska druhu školy bol výkon žiakov gymnázií lepší než výkon žiakov ostatných stredných škôl. V porovnaní podľa pohlavia boli dievčatá v teste úspešnejšie než chlapci, vzájomný rozdiel však bol len mierne vecne významný. Celkovo bol test EČ MS z rodového hľadiska náročnosti položiek dobre vyvážený. Ak porovnáme výkon podľa polročnej klasifikácie žiakov zo SJL, úspešnosť v teste podľa predpokladu klesala s ich zhoršujúcim sa klasifikačným stupňom.

Je možné skonštatovať, že dosiahnuté priemerné výkony boli primerané širokospektrálnej populácii, ktorá tento test riešila.

Pokiaľ ide o vyhodnotenie úspešnosti žiakov v oblastiach testu, medziročne sa zhoršenie alebo zlepšenie žiakov len konštatuje, keďže porovnávanie nie je relevantné vzhľadom na inú vzorku žiakov, meniaci sa počet položiek v rámci jednotlivých oblastí či na ich meniacu sa náročnosť. Avšak na základe vyhodnotenia úspešnosti v jednotlivých oblastiach testov EČ MS zo SJL v rokoch 2009 – 2017 a analýze úloh možno bližšie skonštatovať, čo v rámci učiva zo SJL spôsobuje žiakom najväčšie ťažkosti. V nasledujúcich riadkoch sa to pokúsime zhrnúť.

Morfológia

Z analýzy výsledkov žiakov v EČ MS za posledné roky vyplýva, že žiaci majú problémy najmä so *slovnými druhmi* (*číslovky, častice, predložky, slovesá – slovesné tvary*), ich *delením* podľa troch základných kritérií i s určovaním *gramatických kategórií*. Ak je úloha prepojená s pravopisom, syntaxou či lexikológiou, je o to náročnejšia, podobne, ako keď sa v zadaní otázky vyskytujú *odborné termíny*.

Zvuková stránka jazyka

V systéme slovenských hlások majú žiaci problémy so *slabikotvornou spoluhláskou*, a tiež s počtom slabík v cudzích slovách – nerozlišujú medzi slovenskou *dvojhláskou* a *samohláskovou skupinou*, ako aj v domácich výrazoch spojených do väčších celkov. Žiaci si celkom nevedia spoľahlivo odlíšiť *uplatnenie*, resp. *porušenie* pravidla o rytmickej krátení, čo však môže súvisieť aj s povrchným čítaním zadania úlohy. Rovnako majú žiaci problémy s *prozodickými javmi*, čo však môže súvisieť s neovládaním základnej jazykovednej terminológie.

Lexikológia

Ako oblasť vychádza menej problematicky – žiaci zvládajú úlohy z lexikológie s relatívnym prehľadom, nepriaznivejšie výsledky dosahujú napr. v problematike *združených pomenovaní* či v úlohách z *frazeológie*. V oblasti významovej roviny jazyka žiakom ťažkosti spôsobujú úlohy, ktoré opäť súvisia s pozorným čítaním – resp. s individuálnou slovnou zásobou.

Syntax

Syntax sa podľa výsledkov testov EČ každoročne javí ako jedna z najproblematickejších oblastí jazykovedy, opakovane sa prejavuje nižšia úspešnosť pri úlohách zameraných na určovanie *vetných členov*, (najmä *slovesno-menný prísudok*, *predmet*, *nezhodný prívlastok*), syntagiem, problematiku *jednoduchej vety* (a jej delenia podľa *členitosti*) a *súvetí* (určovanie *vedľajších viet* v podradovacom súvetí) – žiaci nevedia vyhovujúco rozpoznať *jednoduchú vetu* obsahujúcu jeden *prísudzovací sklad* či *počet viet* v súvetí a následne nemôžu zvládnuť ani ich bližšie určenie.

Pravopis

Aj úspešnejší žiaci majú ťažkosti pri písaní *veľkých a malých písmen*, čo môže byť spôsobené či už vplyvom (najmä) anglofónnych textov, používaním rozličných fontov pri práci s počítačom, alebo, žiaľ, aj vplyvom masmédií. Žiaci robia tiež chyby v písaní *čiarok*, čo sa každoročne ukazuje ako problém nielen v EČ, ale aj v PFIČ MS, kde mnohí strácajú práve pre nezvládanie tohto javu body napriek povolenému používaniu pravopisnej príručky – Pravidiel slovenského pravopisu.

Štylistika

Najväčšie problémy majú žiaci každý rok s rozlíšením a určovaním *slohových postupov*, *funkčných jazykových štýlov* a ich *žánrov* – najmä pokiaľ ide o otvorené úlohy, v ktorých sú nútení medzi týmito pojmi samostatne rozlišovať. Žiaci si pletú najmä termíny *slohový postup* a *jazykový štýl* a zamieňajú ich navzájom.

Literárna história

Žiaci majú síce namemorovanú základnú *chronológiu* literárnych období a smerov, avšak ich znaky a základné charakteristiky literárnych hrdinov v konkrétnom texte nevedia spoľahlivo odhaliť. Problémy žiakom spôsobujú predpísané *povinné diela* umeleckej literatúry, resp. „povinní“ autori. Literárno-teoretické vedomosti o dielach sú na slabšej úrovni

– čo súvisí s vyššie spomenutým faktom neorientovania sa v texte diela daného literárneho smeru. Ťažkosti v tejto oblasti majú žiaci všetkých výkonnostných skupín z oboch druhov stredných škôl.

Literárna teória

Na základe analýzy výsledkov testov EČ je pre žiakov problematická *štruktúra literárnych diel* – majú problém s pochopením *horizontálneho členenia textu* (próza, poézia a ich vzájomné porovnanie). Tento jav súvisí aj s *textovou syntaxou*, s ktorou majú tiež žiaci ťažkosti. Pravidelne sa v testoch EČ objavujú niektoré *literárnovedné termíny* – žiaci však svoje vedomosti o nich nevedia v dostatočnej miere aplikovať na daný text.

Čítanie s porozumením

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že oblasť čítania s porozumením vychádza z analýz výsledkov testov EČ pozitívne. Menej zvládanými sa javia tie úlohy, pri ktorých ide o *pozorné čítanie*, resp. o *dlhší* či *nesúvislý*, prípadne *odborný text*. Pre žiakov je náročné, ak je potrebné k textu sa opakovane vrátiť, keďže *tempo čítania* je celkovo pomalšie. S čítaním s porozumením veľmi často súvisí aj *komplexné pochopenie úlohy*, keď žiaci nepozorne alebo povrchno čítajú zadanie úlohy a následne napr. hľadajú správne riešenie v *nesprávnom* odseku či riadku, vypisujú *slovo* namiesto *slovesa* či *vetný sklad* namiesto *vetného člena*. Práve šikovní a inak v škole úspešní žiaci majú problém s jednoduchými úlohami na čítanie s porozumením, za ktorými zbytočne hľadajú „chyták“ a následne u nich často dochádza k nadinterpretácii textu, alebo naopak, úlohu či jej zadanie podcenia, nedočítajú do konca, prípadne si ani neprezerú všetky možnosti odpovedí, ktoré sa často odlišujú iba minimálne. Tento jav môže súvisieť aj so (zlo)zvykom či skúsenosťou spomínaných žiakov napísať všetky doterajšie písomné práce v rýchлом tempe a medzi prvými ich odovzdať.

PFIČ MS zo SJL písalo 36 596 stredoškóľakov s priemernou úspešnosťou **65,2 %** (národný priemer). Pri hodnotení PFIČ sa každoročne konštatuje veľmi nízka úroveň pravopisu. Na tomto mieste treba brať do úvahy skutočnosť, že aj pri dôslednom dodržiavaní bodovania podľa kritérií hodnotenia je posudzovanie písomnej práce tohto typu veľmi náročné a ovplyvnené subjektívnymi faktormi.

Žiaci by si mali pred voľbou žánra uvedomiť, že pri PFIČ nie je na prvom mieste *téma*, ale je to *žáner*, a teda by sa mali riadiť zásadou „vyberiem si žáner, ktorý zvládnem“ a nie preferenciou typu „vyberiem si tému, ktorá sa mi páči“. Pokiaľ sa totiž odchyľia od témy, táto

skutočnosť sa prejaví v penalizácii obsahu a celkového dojmu, avšak v prípade, že nezvládnu predpísaný žáner, penalizácia nevyhnutne postihne prakticky všetky oblasti PFIČ (či už kompozíciu, štýl, jazyk atď.).

V úplnom závere našej správy pripomenieme fakt, že od MS 2013 nadobudla platnosť legislatívna zmena, podľa ktorej žiak neúspešný v oboch písomných častiach MS (EČ a PFIČ) môže síce vykonať ÚFIČ v riadnom termíne, ale v opravnom termíne nasledujúceho školského roka bude musieť opakovať jednu alebo obe písomné časti MS (podľa výsledku ÚFIČ). V školskom roku 2016/2017 bolo v riadnom termíne neúspešných v oboch častiach (EČ a PFIČ) maturitnej skúšky zo slovenského jazyka a literatúry **95 žiakov**, čo predstavuje 0,26 % z celkového počtu 36 596 žiakov, ktorí písali obidve časti MS.

Použitá literatúra

1. Burjan, V.: *Tvorba a využívanie školských testov vo vzdelávacom procese*. Exam: Bratislava 1999.
2. Butaš, J., Butašová, A., Folny, V.: *Tvorba testov pre meranie úrovne A1, A2, B1 a B2 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky*. ŠPÚ: Bratislava 2011.
3. *Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry*. ŠPÚ: Bratislava 2012.
4. Ficek, T., Kostolanská, J., Kurajová Stopková, J.: *PFIČ MS 2017. Správa zo štatistického spracovania PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry*. NÚCEM: Bratislava 2017.
5. Hendl, J.: *Přehled statistických metod zpracování dat*. Portál: Praha 2004.
6. Kolektív: *Standardy pro pedagogické a psychologické testování*. Testcentrum: Praha 2001.
7. Kostolanská, J., Palacková, A.: *Maturitná skúška 2016. Správa o výsledkoch EČ a PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry*. NÚCEM: Bratislava 2016.
8. Kostolanská, J., Pigová, M.: *EČ MS 2017. Správa zo štatistického spracovania testu slovenský jazyk a literatúra*. NÚCEM: Bratislava 2017.
9. Lapitka, M.: *Tvorba a použitie didaktických testov*. ŠPÚ: Bratislava 1996.
10. Ritomský, A., Zelmanová, O.: *Štatistické spracovanie a analýza dát rozsiahlych monitorovaní. Položková a multivariačná analýza s využitím systému SPSS*. ŠPÚ: Bratislava 2003.
11. Ritomský, A., Zelmanová, O.: *Štatistické spracovanie a analýza dát rozsiahlych monitorovaní s využitím systému SPSS*. ŠPÚ: Bratislava 2002.
12. Rosa, V.: *Metodika tvorby didaktických testov*. ŠPÚ: Bratislava 2007.
13. Sklenářová, I., Zelmanová, O.: *Metodika spracovania dát z maturity 2005 v systéme SPSS*. ŠPÚ: Bratislava 2002.
14. *SPSS Base 10.0 User's Guide*. By SPSS Inc.: Chicago 1999.
15. *SPSS Base 7.0 Syntax Reference Guide*. By SPSS Inc.: Chicago 1996.
16. *Špecifikačná tabuľka testu zo slovenského jazyka a literatúry*. Interný materiál. NÚCEM: Bratislava 2016.
17. *Štátny vzdelávací program pre ISCED 3 zo slovenského jazyka a literatúry*. ŠPÚ: Bratislava 2009.
18. Turek, I.: *Učiteľ a pedagogický výskum*. Metodické centrum: Bratislava 1998.
19. Wimmer, G.: *Štatistické metódy v pedagogickom výskume*. Gaudeamus: Hradec Králové 1993.